

SAMBAND

No.101 September 1916

"Samband" utkommer hver maaned og er et literær-historisk skrift for norske hjem i Amerika. Det er et organ for bygdelagbevægelsen og er særlig tilegnet bygdelagenes historiske virksomhet. Abonnementspris \$1.00 aaret; enkelte hefter 10c hvert.

Udgives av SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION, 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Bestyrer og redaktør:

A. A. Vebien.

E. DIORN

ISSUED MONTHLY AT MINNEAPOLIS, MINN.

Entered as second-class matter December 5, 1910, at the post office at Minneapolis, Minn., under the Act of March 3, 1879.

Valdriiser i Door County, Wis.

V.

Erik Nilson Braaten, fra Volbu, Østre Slidre, kom ogsaa hid i september 1871. I følge med sin svigerbror, G. S. Anderson, kom han over Atlanterhavet paa seilskibet „Nordkap“ i 1867, landede i Manitowoc og opholdt sig der i Countyet til han flyttede hid. Sommeren efter, altsaa i 1872, tog han til Manitowoc County igjen i harvesten, og da han var rigtig rap paa hænderne til at binde (paa akeren), bandt han sig tilslut fast for resten af sit liv til pigen Verit Goverson, en datter af Christian Goverson, som den tid med familie var bosat lidt nord for Stephan Olsons mølle. Erik med sin hustru kom da samme høst tilbage her og optog nybyggerlivets kamp ilag med de øvrige nysettlere. De fik mange børn, men nogle døde straks, saa det er nu kun fem ilive. Disse er: Cristina, Nils, Albert, Emma og Emil. Christina er gift med Gustav Johnson, en søn af sørnævnte N. P. Johnson. Gustav og Christine har fire gutter og to piger som familie. Nils er gift med Regine, ældste datter til Tollef R. Tveit og kone Marit, født Biste. Nils og hustru har to børn, og han har nu fædrenehjemmet, hvor ogsaa hans mor har sit hjem. Albert reiste for flere aar siden vest til Nord Dakota, fik sig homestead i sydvestre parten af staten og har nu kone og etpar barn. Emma er gift med Christian Knutson, en søn af Arne Knutson (Arne paa Øigare). De har tre barn og bor i Chicago.

Saa er det Emil at gjøre rede for. Han var kun omtrent tre maaneder gammel, da faderen til disse barn fik hjemlov; ti Erik Nilson døde i august 1887, kun omtrent 44 aar gammel. Christina, som var det ældste af barna, var bare paa fjortende aaret da de mistede sin far og forsørger, men Herren la sin velsignelse til moren og de ældste barns hjælp, saa fa-

Olav Redal fortæller i dette hefte (side 685) „En norsk bygds historie“, fortællingen om det norske settlement i nordre part av Bottineau Co., N. Dak. Nærværende indlæg fortæller, blandt andre om Johannes Crogen, Guttorm Brandjordshaugen, Sivert Haugen, Sivert Dalen, Nils Severson, Fredrik Johnson, Fredrik Guttu, Chr. Moun, og mange flere. Væstil „Samband“ og følg med gennem forfatterens beretning om dette typiske norske settlement. Fortællingen begynder i juniheftet og vil gaa gennem henved et aar. Send kontingenten, \$1.00, til Sambands bestyrer,

A. A. VEBLEN,

305 Walnut Street S. E.,

Minneapolis, Minn.

Samband

is a monthly magazine containing historical and biographical sketches from Norwegian settlements in America, besides old country folk-lore, tradition, and history; and is designed to be a magazine of general literary interest for the home. It is an organ for the Bygdelag movement in America. Subscription price, \$1.00 a year. Single copies, 10 cents.

Published at 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn., by the SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION.

Manager and Editor, A. A. Veblen.

305 Walnut St. S. E., Minneapolis, Minn.

Indhold av No. 101, September, 1916.

	Side.
Udvandringshistorie fra Ringerikesbygderne. — II.	
O. S. Johnson	639
Valdriiser i Pece Co., Minn. — Tore L. Hoff. Ved E. J. Dahly	649
Valdriiser i Door Co., Wis. — V. Ved A.	651
Huseby-Løvbraaten slegten	658
En norsk bygds historie. — IV. Olav Redal	665
Lidt nybyggerhistorie fra Spring Grove og omegn — XIX. O. S. Johnson	673
Ældre og yngre slegter fra Tunhovd, Numedal — VII. H. H. Strøm	685
Til John Lie's minde. K. K. Rudie	697
Mjøsenlagets aarsmøde. Dr. C. L. Opsal	699
„Totningslagets Aarbok 1916“ og „Sunnfjordsaga“... 701	

milien klarede sig frem, over forventning. Emil fik i tidens løb anledning til god skole og gennemgik training-skole i Manitowoc, saa han holdt efterpaa engelsk skole i tre aar. Senere tog han et kursus paa et business college i Oshkosh. Her vandt han en guldmedalje to gange i rad for skønsskrivning, tror jeg det var, og da ingen af hans kammerater der turde gjøre ham rangen stridig efter disse prøver, saa fik nok Emil den ære at beholde medaljen. Den gang var det nok ingen skam at være hverken norske eller valdris. For nogle aar siden blev Emil gift med Hannah Sovie her af settlementet, og de har nu en søn. Efterat Emil var færdig paa skolen, fik han først ansættelse som bogholder for et firma der i Oshkosh, men senere fik han ansættelse i en bank der, hvor han fremdeles arbejder. Han har altid hat det til vane, at hvad han er blit sat til at gjøre, i sin tid, har han altid gjort sit bedste med at udføre det efter befaling og ikke git sig, før det var gjort just saa, og paa grund af denne sin tilbante punktlighed i alt sit foretagende, enten det nu er i en bank eller office han arbejder, eller det er i sin have med at plante, luge og vande der, saa er det ut paa det samme. Altsaa: alt, han kan gjøre, skal gjøres „firjt clafs“.

Jeg vil saa gi en liden beretning om familien Galvorson, som ogsaa var med af de første valdrisjer her i Door County. Dog vil jeg drifte mig til at ta et lidet skridt tilbage i tiden, maaske saa langt tilbage, at det fandtes hverken norske eller valdrisjer her i dette county. Til at begynde med vil jeg da nævne Galvor Thorson Rudi af Rogne, Ø. Slidre i Valdris, og konen Bæljer Dvesdatter fra Bang, Valdris. I 1846 eller 1847 bestemte denne familie sig til at rejse til Amerika. De folgte sit hjem og drog afsted og fik saa leilighed med skib fra Drammen til Hamburg i Tyskland for drefra at faa adgang med seilskib til Amerika. I Hamburg blev de dog liggende i

flere uger, og da de allerede den gang hadde tre eller fire barn, svandt deres midler væk lidt efter lidt, og tilsidst indsaa de, at det var omjonst at tænke paa at naa Amerika med de midler de nu hadde igjen. Saa maatte de faa sig skibsleilighed tilbage til Norge som bedst de kunde.

Komne tilbage til Drammen maatte de stanse en tid, der ved at familien forøgedes med en gut, som ved daaben fik navnet Galvor. Saa snart familien kunde fortsætte reisen videre, kom de sig afsted og tilsidst, efter flere ugers — ja kanske maaneders — fravær, kom de tilbage til den samme bygd de var reist ut fra i Rogne annex i Ø. Slidre. Her slog da familien sig ned igjen, og for at faa tag over hodet maatte de bygge sig et lite bruk og blev husfolk. Dog, i aarenes løb formeredes familien lidt efter lidt saa det blev tilsidst otte barn ialt, saavidt jeg erindrer. Dertil kom, at jordveien de hadde, var baade liten og daarlig og saa blev Galvor, manden og faderen, skral med heljen, og da han tilsidst døde, blev saa moderen igjen med hele barneskloffen alene. Dog der siges til dels, at Herren hjælper nok dem som vil hjælpe sig selv, og det bevistes nok saa sandt med denne familie. Efterhvert som barna vokste til hjalp de sig frem bedst mulig baade hjemme og ude.

Vaaren 1867 reiste de to ældste gutter, Thor og Ole d. æ., hertillands og var ogsaa med paa seilskibet „Nordkap.“ Et par aar senere kom da moderen, Bæljer, ogsaa efter med de øvrige af familien, undtagen en gut, Kristen hedte han, som døde endel aar forud før nogen af familien kom hertil. De som da kom her, foruden moderen, var: Kari, Magnhild, Galvor, Nils og Ole d. y. Thor og Ole den ældre stanfede i Manitowoc en tid, men de fleste af denne familie kom herop til Door County allerede høsten 1870 og i tidens løb fik de alle sig hjem her undtagen Nils og Ole d. y. Kari blev gift

her med Edward Olson, som allerede havde farm her i town of Clay Banks, og de fik flere barn tilsammen, men begge forældrene er døde for flere aar siden, de fleste af børnene ogsaa, saa det er vist bare et par igjen, men de er ikke her mere.

Magnhild, gift med Nils Wiste, døde i nittiaarene, efterladende mand og en søn. Moderen, gamle Væljer Halvorson, som familien kaldtes efter ankomsten hid, døde i 1890, 72½ aar gammel, og lagdes til hvile paa Tanum gravsted.

Thor (kaldes nu Thom Halvorson) blev gift med en datter af Nils Mabol fra Manitowoc County, folgte sin farm her for mange aar tilbage og er nu bosat nær Rice Lake, Barron County i Wisconsin. Familiens størrelse er jeg ikke saa sikker paa og vil gaa det forbi. Thom var med da Tanum menighed organiseredes og regnes med iblandt de første settlere i denne del af countyet, ikke bare som valdris, men ogsaa af norske i almindelighed. Difør saag mø stor satsna i hono, daa han sløttø her ifraa.

De d. æ. blev i tyttiaarene gift med pigen Rangdi R. Alvstad og de havde ialt tolv barn, hvoraf de ni antagelig lever. Disse barns navne var: Vælgine, Gilbert, Oscar, Anton, Cardine, Theodore, Christian, Delia, Odin, Rebekka, Richard og Tolmine. Vælgine, gift med Henry Sørensen, hvis forældre var fra Tanum sogn ved Skienskanten, bor her i Town of Clay Banks. Efter nogle aars samliv døde hun af tæring, efterladende sig et pigebarn. Senere blev Henry gift med den næste datter af Ole Halvorson, og de har nu ni barn. Henry Sørensen har nu i et par aar været chairman i Clay Banks Town og havde før været townkasserer et aar eller mere. Gilbert blev for ca. 14 aar siden gift med en tyff pige, rejste efterpaa vest til Idaho; men da de herbærende af familien ikke har hørt fra ham paa nogle aar ved ingen her, enten han er til eller ei. Oscar døde for flere aar tilbage. Anton, gift

med en tyff pige, bor i Rapids, Manitowoc County. De har ogsaa endel barn, men hvor mange kjender jeg ikke til. Delia er gift med en Christianson og de har hjem her. Rebekka er gift med en irlænder og har ogsaa hjem her. Theodore og Christian er ikke gifte og arbejder for andre, snart her, snart der. Odin og Richard driver farsfarmen. Den tolvte i barnesloffen døde mens hun var ganske liten.

Ole Halvorson døde i 1901 omtrent 57 aar gammel, men det er enken som endnu eier og kontrollerer farmen, men disse to yngste gutter har rentet den og da ingen af dem er gifte endnu, maa moderen være husholderisse for dem.

Halvor Halvorson (han som var født i Drammen, Norge) blev i 1883 gift med pigen Kari E. Wiste, og de havde ialt ti barn. Halvor døde i 1911 omtrent 65 aar gammel. Barnenes navne er: Rikka, Gina, Clara, Hannah, Ella, Henry, Selma, Raymond, Leonard og Evelyn. Rikka er gift med Alfred Some og de har vist fire barn. Gina er gift med en ved navn Berger. Han er ogsaa norsk, og de har nogle barn, men hvor mange kjender jeg ikke til, uagtet de ogsaa bor her i countyet.

Clara og Henry er døde, saa de er ikke mere. Hanna er gift og bor i Milwaukee, og Ella er gift med en tyffer, og de bor i Kewaunee County. Jeg kjender ikke til hvor mange barn de har hver for sig. De yngste fire barn er hjemme hos moderen, og hun har farm her i Clay Banks.

Saa er det Nils Halvorson. Han var her i nogle aar, rejste saa til Minnesjota, fik sig land og blev gift, men han er ogsaa død for et aar eller to siden, men erindrer jeg ikke fejl blev denne familie kun forøget med en søn.

Ole Halvorson d. y. blev i sin tid gift med en datter af Arne Syverson i Manitowoc County, var efterpaa en tid i

Minnesota, kom senere tilbage til Balders i Manitowoc County, hvor han drev handel i endel aar. Der døde hans kone og nogen tid derpaa kom han tilbage til Sawyer, Door County, hvor han driver handel i real estate. To eller tre barn har han, men disse er ikke herrundt.

Brødrene Peder, Torstein og Knut Olson (Viken eller Rudi) var ogsaa bojatte her slutningen af sit liv. De var fra Rogne anney, Ø. Slidre. Torstein kom hertillands i 1866 og var straks før sin afreise fra Norge gift med pigen Ingrid T. Skattebu (eller Nane). Dette par kom hid fra Manitowoc County i 1870, hvor de ogsaa havde ryddet sig et hjem. Dette første folgte de, men fik sig igjen et hjem her i Clay Banks. Torstein, som i længere tid havde lidt af astma, døde i 1893, omtrent 51 aar gammel, efterladende sig, foruden konen, to døtre, Sina og Julia. Sina blev gift med Byron McDermott, købte senere hjemmet til konens forældre, hvor de bodde til for lidt over et aar siden, da de folgte ud til Oscar Johnson. Byron og kone fik kun en datter, og hun blev gift med Martin Jensen her af Clay Banks, og de har en søn. Baade McDermott og Jensen er nu bojatte i Sawyer. Julia blev gift med en Knut Tosten fra Manitowoc County, men bor nu i Wood County, Wis. De har vist flere barn, men hvor mange ved jeg ikke. Enken, Ingrid, blev før endel aar siden gift igjen med en Carl Nelson (svensk enkemand), og hun har hjem her fremdeles.

Peder og Knut Olson kom over paa jellstibet „Nordkap“ i 1867, og de opholdt sig ogsaa i Manitowoc County til de flyttede hid til Clay Banks. Peder kom hid i slutningen af 1870, blev i de tider gift med en pige Marit, som var fra Lommens annekts, Ø. Slidre. De ryddede og byggede sig et hjem som de øvrige her, havde flere barn, hvoraf de fleste er døde, und-

tagt to, som lever endnu. Peder døde i 1888 omtrent 51 aar gammel. Siden har familien folgt farmen og enken bor i Sawyer, Wis. Knut Olson, som blev gift med en pige i Manitowoc-flogen, en datter af Even Rundberg, kom ogsaa hid og fik sig et hjem. De fik et par barn, men saa døde konen af tæring, og senere døde Knut af astma, og de to barn rejste væk herfra, jeg ved ikke hvorhen.

Siden jeg begyndte min simple indberetning om valdriser i Door County har adskilligt foregaaet blandt os som jeg i fortælling vil berette. Martin Larson døde den 9de juni af hjerte-feil. Han var ældste gjenlevende søn af S. M. Larson og hustru Marit, født Anderson, og født og opvoftet i Town of Forestville og var gift med Ida Halvorson, som ogsaa er født og opvoftet her. Mrs. Peder Olson døde 4de juli i Sawyer hos datteren Sina, Mrs. Wagner, efter flere maaneders sygdom af kræft. Hun opnaadde en alder af omtrent 73 aar. Hendes mand, Peder Olson (Viken), født i Østre Slidre, døde 1888, og flere af børnene døde i forskjellige aldre, saa der er nu blot igjen en søn og to døtre. Den nu afdøde blev igaar begravet paa Tanum gravsted. Paa samme tid var der begravelse fra Forest kirke, skjønt begge menigheder udgjør Pastor D. N. Jordheims kald. En gut i fjerde aaret, søn af Louis Goppe, tysk, og hustru Alma, født Dahl, døde af brainfever. Alma Goppes forældre var begge født i Nordre Mordal. Idag, 7de juli, blir igjen begravelse ved Tanum. Arne Arneson, en søn af Arne Arneson Sr. og hustru Anne, døde 5te ds. paa et hospital i Sturgeon Bay efter at ha været opereret to gange for blindtarmsbetændelse. I de sidste to, tre aar har mange, især blandt de norske her i settlementet, maattet underkaste sig operation, snart for det ene snart for det andet. Men blindtarmsbetændelse har dog været det almindelige. I de fami-

lier, hvor denne sygdom er kommet ind, skulde man mest tro den var smitsom. Hvad den egentlige årsag virkelig er skjønner vel neppe den klogeste doktor ndnu. A.

Guseby-Løvbraaten-Slegten.

En sjelden stor, vakker og heldig familiefest blev fejret paa det gamle Guseby hjemsted nær Kindred, N. Dakota, søndag og lørdag den 25de og 26de juni 1916. Mrs. Kjersti Guseby, der nu er henved 71 aar, havde samlet om sig sin talrige slegt, barn og deres familier indtil fjerde led, 63 sjæle ialt. Blot en var fraværende, Dr. Lomen i Jordville, som blev hindret fra at komme.

Det var en sand fest med lek og moro for slegtens yngre medlemmer og ikke mindre sjønt roligere fryd for de ældre. Der var orkestermusik, festlig bevertning og gjenforeningens samkvem optok alles tid og tanker. Barn og barnebarn føreret stammoren, Mrs. Kjersti Guseby, en kostbar diamantnaal, og hun overrakte hver af sine ti sønner og døtre en konvolut indeholdende et tusen dollars som gave. Mandagen rejste fem automobillæs af de ældre til Norman gravsted og smykket med blomster gravene som gemmer afdøde Johannes Guseby og hans mor. Tirsdagen afsluttedes den særdeles vellykkede fest med en sammenkomst af deltagerne hos Oscar Guseby.

Der blev taget mange fotografiske billeder af forsamlingen faabelsom af grupper og enkeltpersoner, for at mindet om den store gjenforeningsfest kan bedre bevares blandt slegten.

Foruten bestemor Kjersti Guseby, som for tiden bor i Mayville, N. Dak., tok følgende familier del i denne fest: Mr. og Mrs. C. E. Ellertson, med fem barn, fra Minneapolis, Minn.; Mr. og Mrs. E. J. Ellertson, Minneapolis; Mr. og Mrs. Otto Ramstad fra Poplar, Montana; Mr. og Mrs. C. S. Ellertson

fra Pipestone, Minn.; Mr. og Mrs. A. S. Johnson og syv barn fra Mayville, N. Dak.; Mrs. C. Lommen fra Jordville, N. Dak.; Mr. og Mrs. Leon Johnson og barn fra Mayville; Mr. og Mrs. S. J. Guseby og fem barn, Kindred; Mr. Albert Guseby fra Williston, N. Dak.; Mr. og Mrs. Albert Stenhjem og fem barn fra Arnegaard, N. Dak.; Mr. og Mrs. Julius Erickson fra Eckman, N. Dak.; Mr. og Mrs. L. A. Stenhjem med syv barn fra Williston; Mr. og Mrs. W. J. Guseby fra Williston; Mr. og Mrs. A. A. Sorg med tre barn fra Circle, Mont.

* * *

Johan Guseby er født paa gaarden Guseby i Grue, Solør, aar 1796 og døde i Chicago i 1852. Hans hustru Marthe er født paa gaarden Sander i Solør. Johan og Marthe Guseby utvandret til Amerika i 1852 og kom over Quebec til Chicago. De hadde med sig børnene Johannes, Marthe, Johanne, Warren og Martin. En datter Eli blev igjen i Norge. Lifesaa sønnen Arne, som med familie kom efter i 1866.

Paa overreisen blev nogle av familien meget syge af hvad man kaldte skibsfeber. Johannes var haardt syk paa reisen fra Quebec til Chicago, men kom sig efterhaanden. Johan Guseby, familiens far, blev syk, døde og blev begravet i Chicago. Familien forblev i Chicago et aar. Det blev en stund før sønnen Johannes var i stand til at arbeide, og de hadde ikke mer end fem dollars igjen, da han kunde begynne at tjene noget. Døtrene var nu borte i tjeneste. Johannes fik først arbeide med at lægge planker i gaten i Chicago. Siden, om vinteren, arbeidet han paa et gravel-train nogle mil fra Chicago. Moderen, Marthe, fik plass som kok i en boarding-camp for jernbanearbeidere og holdt paa der et par eller tre maaneder, men den som hadde hyret hende reiste sin vei, og hun fik intet av sin løn.

lier, hvor denne sygdom er kommet ind, skulde man mest tro den var smitsom. Hvad den egentlige årsag virkelig er skjønner vel neppe den klogeste doktor endnu. N.

Guseby-Løvbraaten-Slegten.

En sjelden stor, vakker og heldig familiefest blev fejret paa det gamle Guseby hjemsted nær Kindred, N. Dakota, søndag og lørdag den 25de og 26de juni 1916. Mrs. Kjersti Guseby, der nu er henved 71 aar, havde samlet om sig sin talrige slegt, barn og deres familier indtil fjerde led, 63 sjæle ialt. Blot en var fraværende, Dr. Lomen i Fordville, som blev hindret fra at komme.

Det var en sand fest med lef og moro for slegtens yngre medlemmer og ikke mindre skjønt roligere fryd for de ældre. Der var orkestermusik, festlig bevertning og gjenforeningens samkvem optok alles tid og tanker. Barn og barnebarn føreret stammoren, Mrs. Kjersti Guseby, en kostbar diamantnaal, og hun overrakte hver af sine ti sønner og døtre en konvolut indeholdende et tusen dollars som gave. Mandagen rejste fem automobillæs af de ældre til Norman gravsted og smykket med blomster gravene som gjemmer afdøde Johannes Guseby og hans mor. Tirsdagen afsluttedes den særdeles vellykkede fest med en sammenkomst af deltagerne hos Oscar Guseby.

Der blev taget mange fotografiske billeder af forsamlingen saavel som af grupper og enkeltpersoner, for at mindet om den store gjenforeningsfest kan bedre bevares blandt slegten.

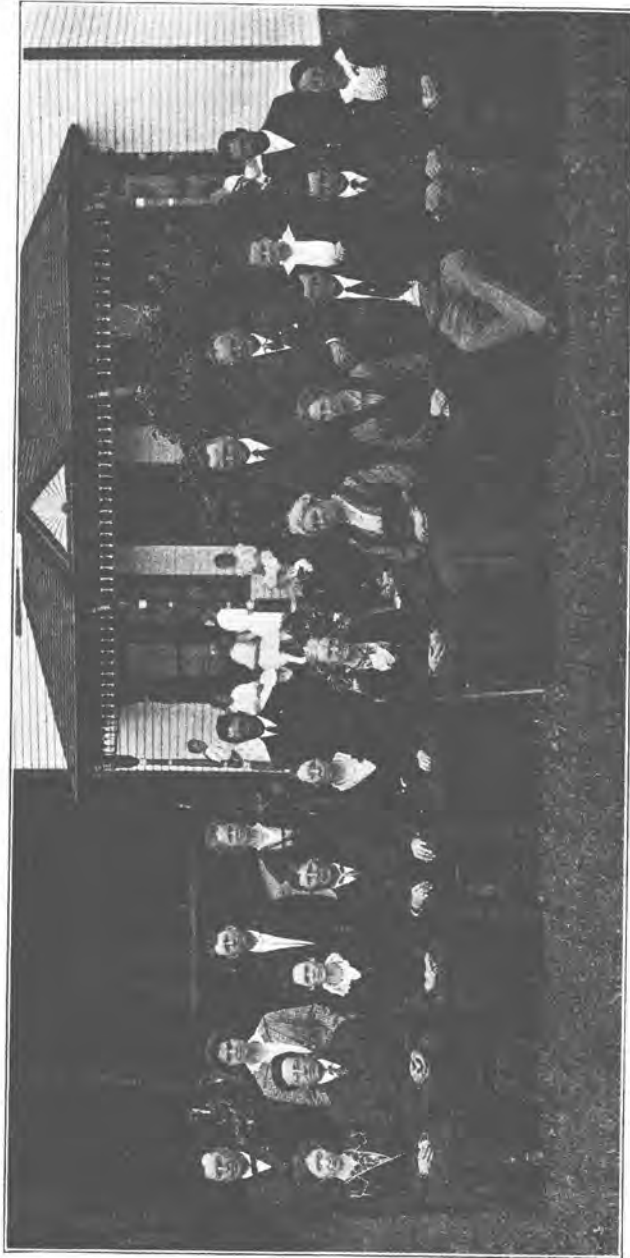
Foruten bestemor Kjersti Guseby, som for tiden bor i Mayville, N. Dak., tok følgende familier del i denne fest: Mr. og Mrs. E. E. Ellertson, med fem barn, fra Minneapolis, Minn.; Mr. og Mrs. E. J. Ellertson, Minneapolis; Mr. og Mrs. Otto Kamstad fra Poplar, Montana; Mr. og Mrs. E. S. Ellertson

fra Pipestone, Minn.; Mr. og Mrs. A. G. Johnson og syv barn fra Mayville, N. Dak.; Mrs. C. Lommen fra Fordville, N. Dak.; Mr. og Mrs. Leon Johnson og barn fra Mayville; Mr. og Mrs. S. J. Guseby og fem barn, Kindred; Mr. Albert Guseby fra Williston, N. Dak.; Mr. og Mrs. Albert Stenhjem og fem barn fra Arnegaard, N. Dak.; Mr. og Mrs. Julius Erickson fra Eckman, N. Dak.; Mr. og Mrs. L. A. Stenhjem med syv barn fra Williston; Mr. og Mrs. W. J. Guseby fra Williston; Mr. og Mrs. A. A. Sorg med tre barn fra Circle, Mont.

* * *

Johan Guseby er født paa gaarden Guseby i Grue, Solør, aar 1796 og døde i Chicago i 1852. Hans hustru Marthe er født paa gaarden Sander i Solør. Johan og Marthe Guseby utvandret til Amerika i 1852 og kom over Quebec til Chicago. De havde med sig børnene Johannes, Marthe, Johanne, Marren og Martin. En datter Eli blev igjen i Norge. Lisesaa sønnen Arne, som med familie kom efter i 1866.

Paa overreisen blev nogle av familien meget syge af hvad man kaldte skibsfeber. Johannes var haardt syt paa reisen fra Quebec til Chicago, men kom sig efterhaanden. Johan Guseby, familiens far, blev syt, døde og blev begravet i Chicago. Familien forblev i Chicago et aar. Det blev en stund før sønnen Johannes var istand til at arbejde, og de hadde ikke mer end fem dollars igjen, da han kunde begynde at tjene noget. Døtrene var nu borte i tjeneste. Johannes fik først arbejde med at lægge planker i gaten i Chicago. Siden, om vinteren, arbeidet han paa et gravel-train nogle mil fra Chicago. Moderen, Marthe, fik plads som kok i en boarding-camp for jernbanearbeidere og holdt paa der et par eller tre maaneder, men den som hadde hyret hende reiste sin vei, og hun fik intet av sin løn.

Mrs. Kjersti Huseby med sønner og døtre.

Johannes og søstrene sparet op hvad de kunde til reisen til Iowa og familien kom om vaaren 1853 til Lansing, Iowa, og blev først der nogle uger. Der arbejdede Johannes i en cradle-fabrik. Senere kom han til Washington Prairie og jif kjøbt 120 acres land i Decorah Township, Winneshek County. Og saa fik han sin mor og bror ut paa landet. Søstrene var borte og tjente og hans mor var husholderiske for ham indtil hun i 1862 blev gift igjen med Nils Hansen Katterud.

Johannes Johansen Huseby var født i Grue sogn i Solør 12te august 1827 og blev den 22de mars 1864 gift med Kjersti Løvbraaten fra Hadeland. De blev boende paa farmen i Decorah Township til 1879, da de flyttet til Kindred, Nord Dakota, hvor Johannes hadde været aaret før og kjøbt av en mand et „homestead“ paa 160 acres for \$600. Siden kjøbte han 480 acres „railroad“ land for \$5.25 aceren, og dette blev familiens hjem.

Syv børn var født dem i Iowa. En, Emma Helene, var død i en ung alder. De jeks som kom med til Nord Dakota er Julia, Martha Maria, Henry, Johan Albert, Emma, Clara Johanna. Fire børn er født i Nord Dakota, nemlig Oscar Martin og Mina Pauline som er tvillinger, William og Ida Eleonora.

Julia er Mrs. C. E. Ellertson og bor i Minneapolis. Martha, Mrs. A. S. Johnson, bor i Mayville, N. D. Henry Huseby bor i Kindred, N. D. Emma, Mrs. A. A. Stenhjem, bor i Arnegaard, N. D. Mina Pauline, Mrs. T. A. Stenhjem, bor i Williston, N. D. William Huseby, Williston, N. D. Ida Eleonora, Mrs. A. A. Sorg, Circle, Mont.

Johannes Huseby døde 7de august 1897, 70 aar gammel og blev begravet paa Cheyenne kirkegaard, hvor hans mor Marthe, enke efter Nils Katterud siden 1875, var begravet 12 aar før. Da han døde var tre av børnene gifte og der var 9

børnebørn. Nu, 1916, er 9 av dem gifte og der er 35 børnebørn, og familien bestaar av 63 medlemmer. Familiens første prest i Nord Dakota var Jens Vale, som betjente Synodens menighed ved Sheyenne. Efter ham kom J. G. Monson og nu Pastor Endresen.

* * *

Mrs. Kjersti Huseby er, som nævnt, født paa Gadeland Sde august 1845 av forældrene Hans Pedersen Løvbraaten og hustru Marthe Paalsdatter Skari. Faderens forældre var Peder og Kjersti Wiggen, og han var født paa gaarden Wiggen i Grans prestegjæld, Gadeland, 11te juni 1812. Han døde 9de september 1901. Hans ældste bror var Halvor, som bodde paa Wiggen til sin død. En bror John Løvbraaten kom til Amerika 1852 og har bodd tre mil fra Decorah, Iowa. To søstre, Ingeborg og Kjerstine, kom med familier til Amerika i 1863. Moderen, Marthe Skari, var datter av Paal og Helene Skari. De bodde paa Skari, Grans prestegjæld, Gadeland, til deres død.

Hans Pedersen var hjemme paa gaarden Wiggen til han var voksen. Han blev i 1843 gift med Marthe Skari og kjøbte en liten plads, som kaldtes Løvbraaten. Der bodde de i 4 aar.

I 1848 kom en mand ved navn Halvor Modom hjem til Gadeland efter et fravær av syv aar i Amerika. Han kom for at hente sin hustru, som var blit tilbake da han reiste bort. Folk fik da amerikaseberen. Hans Løvbraaten med hustru og to børn, Kjersti og Helene, samt svogeren Hans Skari med hustru og syv børn, sammen med nogle flere utvandret fra Gadeland vaaren 1849. De blev med et stort følge, der drog til Amerika paa seilskibet „Vesta.“ Det var et daarligt, litet fartøi, men reisen gik under omstændighetene godt, og tok fra Kristiania til New York 8 ufer og 2 dage. Fra New York

til Milwaukee tok det tre ufer med kanalbaat og dampbaat. De 20 mil fra Milwaukee til Yorkville Prairie for Løvbraaten og Skari familierne med oksefyds.

Den første vinter bodde Løvbraaten-familien hos Nils Johnson, Skari-familien hos Gjermond Johnson. Av den sidste kjøbte Hans Skari 40 acres land. Vaaren 1850 reiste Nils og Gjermond Johnson familierne til Iowa og blev blandt de første settlere paa Washington Prairie. Hans Løvbraaten blev i Wisconsin 3 aar og forpachtet en farm „paa share“ av Nils Bang. Vaaren 1852 drog et stort følge til Iowa, deriblandt Hans Løvbraaten med familie. Hans Skari og familie blev tilbake paa Yorkville Prairie til han døde. Nogle av børnene reiste senere til Minnesota. Reisen fra Yorkville til Winnefiek County tok to ufer med okser og dækkede vogne og kreaturerne som blev drevet med.

Skarifamilien i dette følge fra Norge bestod av Hans Julsen Skari og hustru Mari samt børnene Paul, Even, Martha, Mari, Hans. Det yngste barn blev født ombord paa Atlanteren og fik navnet Oline Fredrikka Vesta efter skibet. Mrs. Mari Skari var søster av Marthe Løvbraaten som var mor til Kjersti, Mrs. Johannes Huseby. I samme følge kom ogsaa Erik Skjeggerud med hustru og børnene Ingeborg, Peter, Anna, Simon, Martin og Martha.

Over Mississippien jatte de med færgen og landet en mil fra McGregor. Der kjøbte de plog og slipesten som de tok med. De første norske, som de traf i Glenwood Township, var Hans og Ole Ruen, som var kommet did vaaren 1851, kjendte folk fra Norge, som hadde være paa Yorkville en vinter. Nogle av følget reiste nu til Washington Prairie. Resten slog sig ned i Glenwood Township, undtagen en familie, som reiste nordover til Hesper Township.

Hans Løvbraaten fandt sig 200 acres land i Allamakee

County og familien fik der sit hjem, hvor han og hustru blev boende til deres død. Marthe døde 14de april 1891, Hans den 9de september 1901. De havde ni børn. Tre døde i en ung alder. En pike paa 16 maaneder døde vaaren 1854 og var den første som blev begravet af de norske som kom til Glenwood Township. De gjenlevende børn er Njersti, Mrs. Gusteby; Helene, Mrs. A. D. Hørserud, Decorah; Anne Marie, Mrs. Christ Peterson, Waukon, Iowa; Henry Peterson Løvbraaten, Sand Point, Idaho; Petrine Løvbraaten, Decorah; Pauline, Mrs. Louis Volding, El Campo, Texas. Der er en stor skare børn i tredje og fjerde led og slægten er spredt over mange stater: Iowa, Minnesota, Nord Dakota, Montana, Texas, Idaho og Oregon.

Den første prest familien hadde i Wisconsin var Hans Stub. I Iowa betjente først Nils Brandt de norske settlere. Høsten 1853 kom Pastor B. Koren, og han blev deres prest indtil kaldet blev delt og Pastor Borge blev deres prest i mange aar. I de gamle dage hadde menigheten omgangs-skole. Gustav Pedersen var skolelærer og klokker i Glenwood i mange aar. Hans P. Løvbraaten var med de første som gav 50 dollars til Luther College i Decorah. De første som lovet at gi til Luther College gav sine notes for \$50 og betalte renter til de fik pengene. Disse offervillige hauebrytere hadde liten lærdom, men sterke og kraftige, gjorde de altslags tungt arbejde, saasom at fløve „rails," grubbe, brufe „krillen," og alt maatte gjøres med haandkraft, ti der var den tid ikke mange maskiner i bruk. Til sine vaaningshuse og andre bygninger maatte de hugge tømmer.

Da S. P. Løvbraaten ankom bodde familien om sommeren 1852 i den dækkede vogn, hvis „box" var gjort av ekstra længde, siden i en liten log cabin uten gulv og tæppet med høi, med et tæppe til at slutte for døraabningen, og uten vindu. Der

bodde familien til nogle dage før jul, og vinteren kom meget tidlig, med sne sidst i oktober.

I 1889 solgte Hans Løvbraaten sin farm til svigerfænnen A. D. Hørserud, og de gamle bygget sig et godt hus paa farmen og bodde der til sin død. Hørserud solgte nogle aar siden farmen og flyttet til Decorah, hvor han døde 1914. Enken Helene Hørserud bor nu i Decorah. Petrine Løvbraaten bor hos hende. (Efter optegnelser ved Mrs. Njersti Gusteby.)

En norsk bygds historie.

Av Olav Redal.

IV.

Paa min vandring kom jeg en vakker vinterdag til settlementets mest velstaaende mand. Jeg visste paa forhaand, at denne mand vilde jeg ikke træffe sittende i storstuen, røkende sin „slangepipe" paa norsk storbondemaner. Johannes Crogen er i uabladelig travel virksomhet fra solen staar op til den gaar ned og litt „atpaa". Den dag holdt han paa at sage „cordved" og jeg forstod nok at her var liten anledning til at faa noget for min historie.

Slike mænd som Johannes Crogen sætter det kropslige arbejde høit og med rette. Mange tror at naar velstaaende farmere som han og andre driver paa i det samme vante arbejde — er det kun for at hange i og tjene penger. Dette er dog ikke tilfælde. De arbeider fordi de ikke kan leve uten arbejde. En dag i uirksomhet er for slike arbeidsfolk det samme som en dag i arbejde for en „tramp". Det er en straf.

Jeg bekslede nogen faa ord med Crogen, gav ham et skema og gif. Siden traf jeg ham flere gange i Souris, og nævnte min historie for ham, men han hadde det bestandig travelt. Han

County og familien fik der sit hjem, hvor han og hustru blev boende til deres død. Marthe døde 14de april 1891, Hans den 9de september 1901. De havde ni børn. Tre døde i en ung alder. En pike paa 16 maaneder døde vaaren 1854 og var den første som blev begravet af de norske som kom til Glenwood Township. De gjenlevende børn er Njersti, Mrs. Huseby; Helene, Mrs. A. D. Hørserud, Decorah; Anne Marie, Mrs. Christ Peterson, Waukon, Iowa; Henry Peterson Løvbraaten, Sand Point, Idaho; Petrine Løvbraaten, Decorah; Pauline, Mrs. Louis Volding, El Campo, Texas. Der er en stor skare børn i tredje og fjerde led og slægten er spredt over mange stater: Iowa, Minnesota, Nord Dakota, Montana, Texas, Idaho og Oregon.

Den første prest familien hadde i Wisconsin var Hans Stub. I Iowa betjente først Nils Brandt de norske settlere. Høsten 1853 kom Pastor B. Koren, og han blev deres prest indtil kaldet blev delt og Pastor Borge blev deres prest i mange aar. I de gamle dage hadde menigheten omgangsskole. Gustav Pedersen var skolelærer og flokker i Glenwood i mange aar. Hans P. Løvbraaten var med de første som gav 50 dollars til Luther College i Decorah. De første som lovet at gi til Luther College gav sine notes for \$50 og betalte renter til de fik pengene. Disse offervillige hauebrytere hadde liten lærdom, men sterke og kraftige, gjorde de altlags tungt arbejde, saasom at fløve „rails," grubbe, bruke „krillen," og alt maatte gjøres med haandkraft, ti der var den tid ikke mange maskiner i bruk. Til sine vaaningshuse og andre bygninger maatte de hugge tømmer.

Da S. P. Løvbraaten ankom bodde familien om sommeren 1852 i den dækkede vogn, hvis „box" var gjort av ekstra længde, siden i en liten log cabin uten gulv og tæppet med høi, med et tæppe til at slutte for døraabningen, og uten vindu. Der

bodde familien til nogle dage før jul, og vinteren kom meget tidlig, med sne sidst i oktober.

I 1889 solgte Hans Løvbraaten sin farm til sviger sønnen A. D. Hørserud, og de gamle bygget sig et godt hus paa farmen og bodde der til sin død. Hørserud solgte nogle aar siden farmen og flyttet til Decorah, hvor han døde 1914. Enken Helene Hørserud bor nu i Decorah. Petrine Løvbraaten bor hos hende. (Efter optegnelser ved Mrs. Njersti Huseby.)

En norsk bygds historie.

Av Olav Redal.

IV.

Paa min vandring kom jeg en vakker vinterdag til settlementets mest velstaaende mand. Jeg visste paa forhaand, at denne mand vilde jeg ikke træffe sittende iorstuen, røkende sin „slangepipe" paa norsk storbondemaner. Johannes Crogen er i uabladelig travel virksomhet fra solen staar op til den gaar ned og litt „atpaa". Den dag holdt han paa at sage „cordved" og jeg forstod nok at her var liten anledning til at faa noget for min historie.

Slike mænd som Johannes Crogen sætter det kropslige arbejde høit og med rette. Mange tror at naar velstaaende farmere som han og andre driver paa i det samme vante arbejde — er det kun for at hange i og tjene penger. Dette er dog ikke tilfælde. De arbeider fordi de ikke kan leve uten arbejde. En dag i uirksomhet er for slike arbeidsfolk det samme som en dag i arbejde for en „tramp". Det er en straf.

Jeg vekslede nogen faa ord med Crogen, gav ham et skema og gif. Siden traf jeg ham flere gange i Souris, og nævnte min historie for ham, men han hadde det bestandig travelt. Han

er en av dem som aldrig sitter rundt „stoven“ og prater væ den kostbare tid.

Jeg maa derfor nøie mig med, at fortælle hvad jeg vet om denne anseede pioner og det blir ganske litet.

Johannes Crogen er født i Søndre Fron, Gudbrandsdalen og maa være omkring 60 aars alderen. Faren, Paul Rjørstad Krogen med hustru Kari Olsdatter, utvandret til Amerika i 1867 og da maatte Johannes være bare smaagutten. De tok først ophold i Fillmore County, Minn., og bosatte sig senere i Pope County. Der døde moren mens faren døde her i settlementet for 11—12 aar siden.

Johannes kom hit antagelig i 1886. Mens de fleste hadde bare to tomme hænder, da de kom, hadde Krogen litt at begynde med, og dette forklarer hans velstand idag. Selvfølgelig maa ogsaa hans dygtighet, arbeidsomhet og foretagsomhet ogsaa tas i betragtning i denne henseende. Det fortælles, at i de dage da Johannes ryddet sit land for sten hadde han en leiekar med. Og det gif ganske kvitt. Naar en sten var ekspederet sprang de til den næste og efter nogen raske tak var ogsaa denne oppe og saaledes smaasprang de fra sten til sten. Slitt kaldes arbeidslyst, friskt mod, rydningslyst og rydningsglæde.

Gudbrandsdølerne mere end noget bygdefolk er i besiddelse av disse egenkapar, og Johannes Crogen har faat sin store del.

Mr. og Mrs. Crogen har følgende barn: Julius som nu styrer farsfarmen, gift 1916, Selma, Anna, Mina, Mrs. Mat. Moen, Souris og Mrs. Jacob Olson og Carl Crogen. Carl og hustru Clara har følgende barn: Margret, Orlando, Clarife. De lever paa farm i Dalen.

Guttorm Sivertson Brandjordshaugen er født 1827 i Strøyen, Lesje prestegjæld, Gudbrandsdalen og blir saaledes 90 aar gammel i 1917. Hans foreldre var Siver og Anne Brandjordshaugen.

Guttorm utvandret til Amerika i 1884 og opholdt sig i Pope county til 1886 da han flyttet hit og tok homestead i Dalen. Landet eies nu av sønnen Sivert Haugen, hos hvem Guttorm lever og pleies paa sine gamle dage. Hans hustru Sigrid Sivversdatter Brændjordshaugen døde her i settlementet i 1905. Guttorms søskende var: Ole Brustuen, Markus Flatmo og Ragnhild Gunderstuen. Guri Kloppedalen, mor til Jacob Dalen var en søster av Sigrid Haugen.

Sivert Haugen, søn av Guttorm og Sigrid, er født 1863 paa gaarden Sveen i Lesje prestegjæld og utvandret til Amerika i 1882 og blev i Pope County i 4 aar til 1886, da han tok land i Dalen og blev bosat der.

Sivert blev gift i 1886 med Kari Votten, død 1887. Gift anden gang i 1889 med Elen Myklebust, født paa Hærgen, Søndmøre. Mrs. Anton Korkvæn er en søster av Elen.

Barn av første ektefap: Karl Haugen. Barn av andet ektefap: Selma, Anna, Inga, Lars, Gina, Edna, Sofie, Berence og George, død.

Sivert Haugen er en begavet lægprædifikant og som en av de ledende i Nordvestens indremissionsforening har han tat del i mange møter og reist meget som prædifikant.

Naar jeg nu og da har truffet til at høre Sivert Haugen tale Guds ord har jeg bestandig faat et klart og greit indtryk av, at her er en mand som mener hvad han siger. Han er gløddende begeistret for at føre sine medmenneker paa den rette vei. Som alle der er begeistret for en saks frmgang har ogsaa Haugen ganske til sine tider været noget paagaende og streng, men naar manden mener det ærlig, saa har han lov til at være streng. Haugen har staat midt oppe i de kirkelige stridigheter som tidligere har gjort det livlig i settlementet. Det er langt fra min tanke at optræde som dommer — heller ikke at skrive stridigheternes saga. Vi tjener alle bedst paa at glemme alt.

Men skal jeg bemerke noget, saa faar det bli, at Sivert Haugen handlet affurat i samklang med sin natur og i overensstemmelse med sin overbevisning og samvittighet. De som stod paa den motsatte side i striden gjorde vist sikkert det samme og derfor hadde igrunden alle ret. Og naar nu alle har glemt og tilgit hverandre, ja, saa var det allikevel ikke saa galt. Uretten paa sin side har kun den som idag nærer nag til sin bror — som ikke glemmer og tilgir. La mig haabe der er ingen!

Sivert Dalen er bror av førnevnte Jacob Dalen, er født i Lesje paa Koppedalen og utvandret til Amerika 1882 og opholdt sig i Pope County til 1886, da han tok ophold i Dalen, hvor han siden har levd paa sin homesteadfarm.

Sivert blev gift i 1894 av pastor Nils Fjeld med Karen Dahl fra Trondhjemskanten. De har følgende barn: Arne, har homesteadland i Canada; Jacob, gift med Minnie Guttu, (sfr. Fredrik Guttu, Dalen). Gustav, Sigurd, Clara, Julius og Anna. Sivert har blandt andet ogsaa været formand for townets veiarbeide og medlem av skolestyret. Han følger godt med tiden, politisk og kirkelig.

Nils Severjon er født paa Leindstrand, Melhus pr. Trondhjem 1854, av foreldrene Sivert Larson Fladaas og hustru Anne Indbryn, som kom over til Amerika i 1866. Faren døde det første aar og moren døde i Iowa for 4 aar siden. Nils opholdt sig 14 aar i Iowa, 6 aar i Grant County, Minn., til han 17de juni 1886 kom hertil.

Han blev gift 17de november 1889 av pastor Hagebo med Karen Augusta Hansdatter Vesterengen fra Elverum, Østerdalen. En søster av Karen er Mrs. Martin Berg, Turtle Mountains. Mr. og Mrs. Severjons barn: Henry, Albertine, Selma, gift med Ingv. Berge, Selmer, Karen, Ella, Olga og Isabella.

Nils har en bror, Lars Severjon, der behandles paa et andet sted, en søster Ingeborg, gift med Jens Namodt, Ryder, N. Dak., en søster Anna, gift med Henry Pederson, bosat i Washington og en halvbror Ole M. Selnes, Decorah, Iowa. Severjon lever paa en vakker og værdifuld farm ikke langt fra Carbury. Efterdi Nils heter Severjon burde ialfald farmen hete Fladaas. Nils Fladaas, og Fladaas farm, Carbury, N. Dak., burde være fulde adressen.

Fredrik Johnson er svensk, født 1847 i Vermeland og utvandret 1880 og opholdt sig i Douglas County, Minn., 6 aar, til 1886, da han bosatte sig her i settlementet. Sin homestead har han fremdeles, mens han har folgt sin „treeclaim“ til Hans Gaafenstad, Haram. Kjøpte 160 acres hos Paul Olsen. Johnson blev gift i Sverige 1873. Deres barn er: Selmer, Frida, Oscar Gerda, Esther, Selma og Anna, Frida er gift med Gustav Gaarder, og en med Ingv. Larson. En søster av Fredrik er Mrs. Hans Jacobson, East Grand Forks, Minn.

Dette skulde være et norsk settlement's historie. Men jeg kunde ikke forbigaa de saa svenske familier som lever i bygden. Like fra nybyggerlivets første tid har norske og svenske kvinder og mænd strævet med den samme jord, levet under den samme himmel, gaat til den samme kirke, og behandlet hverandre som brødre av ett folk. Det samme gjør jeg, idet jeg gaar ut fra digterens vakre sang om det skandinaviske folk: „Norden er et søkendlag av et godt og gammelt slag.“ Denne lille bemerkning bedes mottat som en forklaring til, at jeg kommer til at behandle flere svenske familier længere fremme i min historie.

Fredrik Guttu er født i Ringebu, Gudbrandsdalen 1861 av foreldrene Ole F. og Kari Guttu, begge døde. I 1883 kom Fredrik til Amerika og opholdt sig i Pope County til 1887, da han kom hertil. Han blev gift av pastor Koefod 1886 med Karen S. Stiveland, født i Ringebu. Hendes søskende: Nils

Stiveland (cfr. Haram), John Stiveland, død (Dalen), Mrs. Ole Zverfon, Mrs. Halvorsen, Mrs. Ole Bentson, Idaho, Mate Stiveland, Ar. Stiveland, død i Minnesota 39 aar gammel.

Fredriks søfænde: Ole Guttu, Scandia; Johs. Guttu, Dalen; Randi, Mrs. Gudbr. Berge, Minn.; Anne, Mrs. Ole G. Berge, Souris, N. Dak.; Karen, Mrs. Claus Anderson, Dalen.

Fr. Guttu og hustru har følgende barn: Olaf Guttu, gift med Serine, en datter av Simon Berge og lever som farmer i Dalen. Sigvald Guttu (cfr. Carbury, N. D.) Mina (cfr. Sivert Dalen). Frida, Alma, Rosine og Olga.

Ved siden av Johannes Erogen er vel Fredrik Guttu settlementets mest velstaaende farmer.

Alle som ønsker velstand bør ta disse to mænd til mønster. Det er arbeidet, nøiagtigheten og omtanken som har gjort disse to til velstaaende mænd. Geldet har jo hjulpet til — men „lykken og heldet staar som oftest den tapre bi.“

Guttu har aldrig brukt „hestehandler knep.“ Han er kjendt som ærligheten selv. Derfor er alt han eier idag løn for ærlig stræv. Jeg har lagt merke til Fr. Guttu naar han kommer til byen. Den ene fillen slaar aldrig den anden ihjel paa kroppen. Der er mange av vore farmere som synes det er som det sig hør og bør at gaa fillen og daarlig klædt. De er jo bare farmere. Ikke slik med Guttu. Han tar sig tid til at klæde sig før han reiser til byen. Han er nøiagtigheten selv. Han kjøper aldrig skrap, men han kjøper av det bedste og det er slitt som betaler sig bedst i lengden.

Av offentlige tillidshverv har Guttu hat bestillingen som kassjerer i Dalen township og været trustee i Turtle Mountain menighet. Han er eier av omkring 1000 acres land og har et av de fineste og hyggeligste farmhjem i countyet.

Fredrik Guttu's Farm -- Dalen township.

Chr. Moun er født i Snaasen pr. Trondhjem 1860 av foreldrene Arnt og Kari Moun, begge døde. Arnt døde ved Mouse River for 3 aar siden.

Chr. Moun utvandret i 1880 og opholdt sig i Pope County til 1887, da han bosatte sig paa land ved Carbury, hvor han nu har en vakker og verdifuld farm. Han blev gift i 1889 med Julia Wall (sfr. Vaard Iversen). De har følgende barn: Karen, Anna, Adolph, Berent, Thora, Gilbert og Julian. En bror av Chr. Moun, Anton Moun, lever ved Mouse River. Erik Moun er saksfører i Bottineau. En søster er gift med Sem, Landa, en med Albertson, Landa, en med Finstad, Landa, og en med Bruvold, Saff., Canada. Moun har været formand for townet, præsident for The Farmers Elevator, Carbury og direktør for Farmerstoret sammesteds. Dertil har han hat embeder i Turtle Mountain menighet og har altid været en mand med politiske interesser og hjærlichkeit til alt sundt og godt kirkeleg arbeide. Familien lever nu i Carbury.

Vaard Iversen — Wall — blev født i Tødt prestegjæld ved Kristiania 1833 av foreldrene Iver og Johanne Sagbakken. Hans hustru var Andrea, født Enebak. De kom til Amerika i 1887 og efter et kort ophold i Eau Claire, Wis., kom de samme aar her til settlementet. Vaard med hustru, samt Anton, Ludvig, Mrs. Moun og Mrs. Blomseth kom paa samme tid. Ed. Wall, som nu lever inde i Mountain, kom først, mens August og Carl kom senere.

Vaards homesteadland eies nu av sønnen Ludvig. Vaard døde i 1809 og hustruen i 1904. Han betjente som kirkesanger i mange aar i Turtle Mountain menighet.

Deres barn: Ed. Wall, August Wall, Mrs. Gusta Blomseth, død, Mrs. Chr. Moun, Anton Wall, Ludvig Wall.

(Mere.)

Lidt nybyggerhistorie fra Spring Grove og omegn.

XIX.

D. S. Johnson.

(Blackhammer forfat.)

Christian Lamen var født den 2den mars 1828 ved Overhalden, Trondhjems stift. I en alder af 18 aar begyndte han som snedker og fortsatte med dette haandverk indtil han i 1850 udbandrede til Amerika. Han kom til Wisconsin og opholdt sig der den første sommer, flytted saa til Michigan, hvor han drev som snedker i to aar. Han var ogsaa tømmerfløder efter Chippewa elven en tid. I 1855 kom han til Blackhammer og kjøbte sig farm i søndre part af townet. Samme aar blev han gift med Beret, født Niste, og blev som oftest kaldt Christian Niste istedenfor Lamen.

Christian Lamen var en meget drejttig mand, der ikke alene var en dygtig farmer, men byggede op store, rummelige huse og indredet dem paa den mest praktiske maade efter den tids brug. Han var formodentlig den første paa Blackhammer som kjøbte selobinder der bandt med staaaltraad; men disse selobindere var upraktiske og gjorde slurvent arbeide, saa de blev lidet brugt. Han kjøbte ogsaa træskemaskin og drev i mange høster som træsker rundt om i settlementet, og da Christian var af et muntert temperament, besad gode talegaver, kunde det ofte gaa lystigt til, især var det valgaar. Da kunde demokraterne faa sit syndereregister opregnet, idet han, som en meget streng republikaner, fortalte hvad modstanderne hadde gjort, og hvad de kom til at gjøre hvis de fik magten. Var han sammen med hallinger saa kaldte han sig overhalling. Han var som sagt fra Overhalden i det trondhjemske og saa blev det halling i stedenfor halden naar han vendte den humoristiske side til. Dog kom Christian til at skifte politisk troesbekjendelse. Da farmeral-

lianjen kom med sit program, blev Christian sterkt grebet af den, og sandt at sige, det var meget godt i folkepartiets platform, men folket vilde kjøre for hurtigt saa plankerne gik fra hverandre og nu er flere af dem optaget og lagt baade i den demokratiste og den republikanske platform. Senere blev Christian fuld demokrat og var saa ivrig paa den side som før republikaner. De sidste aar af sit liv blev han meget nervøs, saa det faldt ham vanskeligt at holde noget i haanden. Han døde for omtrent seks aar siden.

Lars Erikken Svartaas var født den 12te august 1835 paa Nishovdfjogen, Krødsherred. I 1854 blev han gift med Gundbjørg Evensdatter og syv aar efter udvandrede han til Amerika og kom direkte til Spring Grove, hvor han opholdt sig i fire aar. Kjøbte saa farm i Blackhammer town og begyndte farming, som han drev med i mange aar, indtil kræfterne aftog. Da kjøbte han hus i byen hvor han bodde til sin død, som indtraf for en fire aar siden. I deres egteskab fik de otte børn hvoraf nogle bor paa Blackhammer.

Lars Svartaas var en godt oplyst mand, besad gode tale-gaver og kunde som saa fortælle fra sin ungdomstid. Lars var 18 aar da Jørgen Moe kom til Krødsherred som prest, og han fortalte meget om denne mærkelige mand. Dette er ogsaa alle ældre Kryllinger enige om, at Jørgen Moe satte merker efter sig de ti aar han var prest der.

I bogen som er udkommet over Hole, Jørgen Moes føde bygd, fortælles det, at da han var saa ved 9-10-aars alderen skulde han møde paa kirkegulvet for gamle biskop Sørensen. Skrædderen skulde i den anledning fornøje ham fra top til taa; men tøjet rak ikke til. Alt hvad han perjet og skjøtet paa buksene hjalp ikke. De blev for smaa; men lille Jørgen mødte frem i sine smaa bukser og gav saa gode svar, at den gamle bisp snart blev opmærksom paa ham. Efter visitatsen snakked

biskopen baade med ham og hans far og presten Tronhuus. De maatte endelig se til at denne gutten med tiden blev skolelærer. Og gutten selv klappet han og sa: „Du min kjære lille søn, du er paa god vei. Vedbli som du har begyndt til Herrens ære og hans menigheds glæde.“

Jørgen Moe kom til Krødsherred i 1853 og det var paa den tid i Krødsherred som næsten overalt i Norge, megen drif, slagsmaal og mange andre skjodesynder, som alle tider er en følge af svir og drif.

Transporten fra Hallingdal til og fra Drammen og Kristiania gik gennem Krødsherred paa den tid, og paa de hvilesteder langs efter Hallingsløpa, som man kaldte det, blev det solgt brændevin og der kunde ogsaa endel af bygdens folk samles, saa det ofte opstod smaa fjærsmysler naar brændevinet havde gjort sin virkning. Saaledes fortælles det i Kryllingbogen om en robust kvinde, som man kaldte Gubberua, der havde sat op et hus paa Olberg grund, hvor hun modtog Hallinger og andre veifarende folk. Paa en hjell under taget var sengestedet, og der var det god tørk at saa for Hallingen, pleiede man at sige; men hvis turingen gik for vidt saa det var tegn til slagsmaal var hun modig og mandhaftig nok til at jage dem ud. Da var det at pakke sig affied efter Hallingsløpa enten syd eller nord. Næste gang de kom igjen var alt glemt, og da fik Hallingen tørke sig igjen paa hjellen under taget.

En anden robust kvinde, ved navn Putta, holdt ogsaa et saadant gjæstgiveri, hvor hun solgte brændevin og tobak; men ingen af dem har efterladt sig noget slet rygte. De var ordensmennesker begge, og da de var mere som spræke karer end kvindfolk, magtet de ogsaa at holde turebasserne inden visse grænser.

Da saa den pligttro og alvorlige sjælesørger Jørgen Moe, udrustet med stor begavelse baade som digter og prest kom til

Krødsherred, saa var det jo saa naturligt at han følte sig kaldet til at bryde med disse gamle skikke, og omtrent tre aar efter hans ankomst did, indtraf en begivenhed i Krødsherred, som vakte en uhyggelig opsigt i bygden og langt udover andre bygder, nemlig „Dødsdansen paa Norefjeld“. Jeg husker godt denne tildragelse omtalt, da jeg var omtrent 13 aar da dette hændte.

Efter Kryllingbogen tager jeg følgende som ialt stemmer med det jeg da hørte fortalt.

Paa Norefjeld (paa den store Raumyrlette indenfor Høgevarde) mødtes i gamle dage Kryllinger, Sigdøler og Flaaværinger til dans og stevne, som regel hver sommer, i juli maaned. Da tændte de haal og drak sit hjemmebrændte brændevin, medens feler klang og dansen gik til det endte med slagsmaal paa livet. Mangen gjæv var fik merker af næver og skarpe knive, og ofte kunde legen ende med død og drab. Sagnet siger at Kryllinger og Flaaværinger holdt sammen mod Sigdølerne; men ellers gjaldt det jo at prøve kræfter efter som det faldt, og den stærkeste kare var som herre og mester for alle. Paa en stor sten, Spillemandsstenen, midt paa fletten sad spillemanden med trolldstemt felse. Slaatter klang og dans blev trampet, og den indestængte livsløst gav sig frie tøiler.

I første halvdel af juli 1858 holdtes den sidste fjelddans paa Norefjeld, og afslutningen blev et drama som indtil idag har søgt sin mage i disse fredelige bygder. Paa Raumyrene samledes folk som almindelig fra Sigdal, Eggedal, Flaav og Krødsherred. Mange havde ridehest, men flere gif. Brændevin paa flasker, men mere paa kagger. Om denne sidste fjelddans fortælles: Søndag formiddag med sol over fjeld og skar. Kittil Langebakke sad paa „spillemandsstenen“ og spillede halling og springerar, men tonerne var vese og de naadde ikke langt før vidden tog dem. Da man havde danset en tid og

indholdet af flasker og kagger var minket en del, steg modet og kamplysten, og man begyndte at slaas med tørre næver. De som havde hester satte sig op paa disse og red i fuld karriere mod hinanden. Paa den maade sloges disse. En som hed Erik Støa svang sig paa hesteryggen og skulde hjem, men en slaaskjæmpe fra Eggedal, som vi kalder Ole, greb hesten i rompa og holdt den. Erik slog paa hesten med laashellen, men Ole staholdt den; da snur Erik sig paa hesteryggen og drar til Ole i hovedet med laashellen saa han stjuper som han var skudt.

Men medens man nu sviret og danset har der i vest trukket op mørke skyer, som kommer nærmere og nærmere og pludselig sænker de sig ned over fjeldet, mens vinden fører tunge regndraaber med sig. Kvindfolk med paraplyer slaar ring om spillemanden for at beskytte ham og felen mod regnet; men det er saafængt. Snart slaar stormen ned over dem med ubændig kraft, paraplyer rives i filler, som det var papir, og Kittil Langebakkens spil ender med et tonebrud.

Raumyrene indhylles i et haabløst mørke, regnen øser ned og taagen jager med forfærdelig fart langs bakkefraaningerne, og alle disse mennesker som nys var saa modige og glade er nu blit angstelige, jultne og trætte, og jages hver til sin kant. Vindens vælde er over dem og driver dem ind i mørket, og natten kom. Der var mange timers vei ned til bygden selv i fint veir; og saa at skulde finde frem gennem storm og mørke, det blev en kamp for livet. Stormen rasede og sneen drev saa det var stor frygt for at folk kom til at sænke ihjel.

Mandag morgen var uveiret over, og da solen kom op laa tre mennesker livløse derinde paa vidden. Spillemanden Kittil Haraldsen Langebakke, samt Ole Siverfen Nore og Gunder Rødningen var borte. Der blev slaact mandgard for at lede og endelig blev de to fundne. Gunder Rødningen i Tempel-

juvet — paa veien til Eggedal — og Ole Nore i nærheden af den saakaldte Steinmand — en stor sten ved færdselsveien mellem Høgevarde og Augunshaug. Spillemanden Rittil Langebakke fandtes først om høsten under Ranthorna af en hesteleter. Den tildragelse vakte en uhyggelig opsigt i Krødsherred og gjorde, at fjelddansen gik af mode og det saa grundigt, at den sikkert aldrig vil komme op igjen. Søren Moe holdt efter den her nævnte tildragelse en af sine store taler. Da han kom paa prædikestolen hin søndag blev han staaende længe uden at mæle et ord. Saa pegte han ud og sa: „Fjeldet taler.“ Og der blev holdt en prædiken ingen glemte.

Jeg har hørt fortælle, at da uveiret brød ud sad spillemanden og spillede den springaren som synges saa: „No maa du vara leug og spræk, no a de siste laatten e læt.“ Og sandelig det blev blev sidste laatten han læt.

En sang blev ogsaa digtet om denne tildragelse som kaldes:

Kaunmyrdansen paa Norefjeld.

Op ad Norefjelds sider,
op til knauser over dale,
stevnet drog i fordums tider.
Her i vide vidderes sale
jonsokfest var stik at feire.
Folk fra bygd og dal omkring
over vidderne sig leire
for at holde jonsokting.

Augunshaug og Høgevarde
luet stolt af tyribranden,
loftet frem fra gaard og grænder
hid til fest almuesmanden,

fattig, rig — lagt væf var sorgen —
flok i flok som markeds-gang.
Brændevinsankre tat paa borgen
slæbtes med did op paa stang.

Dygtig skjæmt og spil der hørtes
over vidden uden stans,
rop og støi, der kjæmper brødes,
egget op i vilden dans,
for iblandt den glade skare,
egget mangt et overmod.
Over skaren laa, som mare,
skræk for trods og vildskab's bod.

Over Kaunmyr folket myldret,
danset, drak, ja krævet blod.
Lidenstakens djævel huldrer,
knuste haab og livsfrisk mod.
Gammelt had paa ny oprevet,
svigtet løfte, utro, skam.
Dygtbegjær i skjul blev drevet,
hedensk stik i kristnet land.

Men i fjeldets naturtilbed,
i dets høie tempelhaller,
passet ei sliig raaheds vildhed.
O Balhallas gudesele
Iarmen fra den drukne skare,
frænklet helligdommens fred.
Straf og hev'n dem ventet bare
ifra fjeldets guddom vred.

Jonsoffveld i jentiaaret
 samlet flokkene sig atter.
 End blev brændevinslagger baaret
 op til Raunmys flade trafter.
 Atter feires gamle seder,
 samles folk til lyst og skjemt.
 Af, den jonsokfestens glæder
 sent, ja sent den vil bli glemt.

Nu er Augunshaug og Sjøgevarde besøgte turisttrafter, da Norefjeld er det nærmeste sted fra Kristiania, hvor der er anledning til at se høifjeldsnatur. Sjøgevarde er den høieste top paa Norefjeld, nemlig omtrent 4,600 fod over havet.

Maret efterat dette uhyggelige drama var udspillet paa Norefjeld blev et mord begaaet i Krødsherred i drucken tilstand, og det blev aldrig opklaret hvem var morderen.

En søndagsnat i midten af september maaned 1859 foregik et mord i Norefund som vakte en uhyggelig opsigt, og blev omtalt i mange aar efter. Det var i driftetiden, da der som regel samledes mange folk i Norefund. Dans, drik og dragsmaal, med efterfølgende slagsmaal, hørte med som en staaende regel ved slige leiligheder, hvor flere af bygdens sprækste karer eller kjæmper ligesom satte hverandre stevne. Ved denne anledning var ogsaa en ung mand, Kittil Kristensen, der var tjenestegut i Bjerkerud tilfældigvis mødt frem. Han havde om eftermiddagen stydset Magrete Olsen (Robberslagerens hustru) der paa den tid praktiserede som jordemor i enkelte strøg af bygden, hjem fra Bjerkerud til Olbergfund, og da han nu alligevel var deroppe, fik han ogsaa lyst til at se paa livet i Norefund. Denne Kittil Kristiansen var en stille, stød og rigtig staut gut, som var meget afholdt af sine husbondefolk (Keier og Marthe Leer, der da bodde i Bjerkerud), men han havde desværre

faaet det ord paa sig, at han skulde være saa forfærdelig sterk, hvilket han nok ogsaa var; men han laa sjelden i dragsmaal og aldrig i slagsmaal. Hvordan det gif saa kom nu Kittil ud paa natten ind i Sundstuen, hvor det var et vildt leven. Kanse havde ogsaa han faat nogle drammer, saa han var mere modig end ellers. Ellers vilde han kanse ikke gaat ind. Ikke før havde han vist sig, førend kjæmperne, der holdt paa at tumle sig midt paa gulvet, drog ham ind i tummelen og formodentlig vilde prøve kræfter med ham. Enten det nu var aa at Kittil viste sig overlegen, eller hvordan det var, det varede ikke længe, førend han fik et voldsomt knivestik — et stort risp — i underlivet. „Nu! bruger I kniv ogsaa da,“ raabte Kittil der straks kom sig ud af stuen. Han gif bort til et skigjærde, hvor han en stund blev staaende, mens blodet strømmede og tarmene kom ud. Det er jagt at Kittil tog tarmene og hængte dem paa skigjærdet efter som de kom ud. Smidlertid segnede han ned og døde straks efter.

Men hvem var saa morderen? Na det spurgte man hverandre efter, men det blev, som først sagt, aldrig opklaret. En ved navn Bjørn Snerud blev mistænkt og arresteret; men pastor Jørgen Moe, der havde en egen evne til at paavirke folk, og som ofte besøgte Bjørn i arresten kom til det resultat at Bjørn ikke kunde være drabsmanden, og gav udtryk for denne sin opfatning i følgende ord: „Na er Bjørn her gjerningsmanden, saa har satan spillet sin rolle godt.“

Ved Kittils begravelse mødte der op en mængde folk, for alle var spændt paa at høre prestens tale ved en slig anledning. En hjertegribende og rystende dommedagsprædiken ventede man og spændingen var paa det høieste, da Jørgen Moe traadte hen til graven for at tale. Længe stod han uden at mæle et ord, og denne taushed fik hjerterne til at banke. Saa siger han med høi og rolig stemme: „Alle spørger hvem morderen er?

Folket spørger og øvrigheden spørger: Hvem er morderen? Jeg ved det. Det er drukkenstabsdjevlen. Bogt eder for den." Dermed var denne gravtale forbi, og saa fort den var, den glemtes aldrig. Nogle mindes den endnu, som var tilstede ved begravelsen, og alle andre taler om den den dag idag.

Det var under sin virksomhed i Krødsherred at Jørgen Moe skrev sit prægtige digt Fanitullen, der nok ogsaa kan passe for Krødsherred i de gamle, nu heldigvis henfødne dage, siger forfatteren af Kryllingbogen.

I hine haarde dage
 da, ved øldrik og øvir,
 Hallingdølenes knivblad
 sad løst i hans sliir,
 da kvinderne til gilde
 bar ligstjorten med,
 hvori de kunde lægge
 sin husbønde ned,

stod der et blodigt bryllup
 i Semsedal enstedes,
 hvor leg og dans var tyfnet
 og karlene slog fredes.
 Thi midt paa gulvets tilje
 i den mandslagne ring
 stod to med dragne knive
 og et bedste spændt omkring.

Jeg vil kun anføre slutten af de 10 vers som digtet indeholder.

Fanitullen kaldes
 endnu den vilde slaat,
 og dølene den spille

og spille den godt,
 men lyde de grumme toner
 under øldrik og øvir,
 da løsnere atter kniven
 i hallingdølenes sliir.

Laatten som den vonde let paa, mea han sat paa øltunnun, vart sea kalla Fanitullen. Denne laatten gaar enno i bygden o de tru folk, at naar spelemannen i ait lag tek te aa lulle paa den, jo bi de stødt slagsmaal fyr lage slutta.

Sa det følte sig vist noget uhyggeligt at høre denne laat som var komponeret af styggen sjæl, naar man erindrer det blodige bryllupsdrama som fandt sted under den vondes spil; men heldigvis er sæderne og skiffene renere nu, saa den kan spilles uden at kniven løsnere i sliren.

At Jørgen Moe fik uvenner fordi man syntes han var for streng og ivrig til at modarbejde disse gamle indgroddede driffesikke, er jo selvfagt; thi det har jo været alle reformatores lod at møde modstand, og jærlig da paa det religiøse og moralske felt. Det er mange historier om Jørgen Moe og folk som han kom paa kant med; men med sin lune og rolige maade mødte han dem med Guds ord, saa de gik beffjæmnet fra ham igjen. Det fortælles om en ved navn Svend Green, som havde mange smaa nappetag med Jørgen Moe; men ogsaa han blev grundigt kureret paa følgende maade: En dag drog han ned til Modum for muligens at kjøbe gaarden Dramdal som var tilsalgs. Men underveis kom han til at opleve noget som blev bestemmende for hans senere liv; for ingen mindre end selveste Vorherre aabenbarede sig for ham paa veien, og hvad han saa var saa forførdelig, at Sven snudde om og drog hjem igjen det forreste han kunde. Han stængte sig inde og vilde ikke nyde noget, hverken mad eller driffe. Folk syntes han var foran-

dret, saa han var ikke som et andet menneske. Han sendte imidlertid bud til presten Jørgen Moe, og han kom. Sven fortalte om sit syn og skildrede det slig, at Jørgen Moe blev alvorlig; for tildragelsen havde sandhedens drag over sig. Han sa at Vorherre havde sagt det og sagt det, og var slig og slig. Om en stund spurgte Jørgen Moe — maasse med lidt ironi i stemmen: „Sa ikke Vorherre noget om mig da?“

„Na jau da,“ svarte Svend i dybeste alvor. „Svad sa han om mig da?“ spurgte presten og blev ligefrem nysgjerrig.

„Han havde ikke saa mye imod dig endda,“ svarte han. „Du var vel grov i maalet og holdt for lange prædikener,“ sa han.

„Jasaa,“ svarte Moe, „hadde han ikke mere imod mig. De lange prædikener kan det vel ikke være saa farligt med, og maalet har han selv givet mig.“

Dertil havde ikke Sven Green noget at indvende. Sikkert var det at forholdet mellem ham og presten fra den dag var bedre, og Sven Green glemte aldrig at han havde set og talt med Vorherre, saa han for fremtiden blev et bedre menneske.

Seg har dvælet lidt længe ved disse minder fra Krødssherred som jeg saa ofte hørte fortalt i min ungdom, og da Samband vel læses af mange Knyllinger her i landet tænkte jeg de kunde ha moro af at læse om disse tildragelser fra gamle dage. Kommer maasse til at berette lidt mere fra Krødssherred senere.

(Fortjættets.)

**Ældre og yngre slægter fra Lunhøvd, Numedal,
tildels i Norge og tildels i Amerika.**

Herbjørn S. Strøm.

VII.

Aspedoffen.

Aspedoffen er et gammelt boisted. Det havde engang hat to opfittere, men blev senere slaat sammen til en gaard. I 1725-aarene omtales en mand ved navn Lars Halvarsen, at ha bodd der, og siden hans søn Halvar Larsen, og efter ham hans søn, Halvar Halvarsen, bodde der ogsaa en tid. Med det første jeg kan huske bodde der i Aspedoffen et par gamle folk, nemlig Halvar Knudsen og hans kone Gunhild. Denne Halvar Knudsen var en god jmed. Han var oppokjet paa Steinmoen i Nesbygden og Gunhild, hans hustru, var antagelig oppokjet i Aspedoffen. De blev gamle folk og bodde i Aspedoffen til deres død i 1860-aarene.

Halvar og Gunhild Aspedoffen hadde, saavidt jeg vet, tre sønner og tre døtre, nemlig Knudt, Ole, Halvar, Sigri, Mari og Gunhild. Knudt S. Aspedoffen blev bosat paa Vasse, i Opsal, men jeg vet ikke mere om ham. Ole S. Aspedoffen blev gift med Margit Halvarsdatter Medgaarden i Lunhøvd og blev boende først paa Branesgaard, siden paa Nøsgaard i Opdal. De blev begge gamle og er døde for nogen aar siden. De hadde mange barn, men jeg vet ikke om nogen av dem er kommet til Amerika. Sigri S. Aspedoffen blev gift til Roe i Opdal, men jeg vet ikke om hun hadde nogen barn. Mari S. Aspedoffen blev gift med Bjørn Thon i Nore. De hadde flere barn hvorav nogen er i Amerika. Blandt dem kan nævnes Selga B. Thon. Hun kom til Amerika i 1872 og blev straks i Clayton County, Iowa, gift med Knudt Engen fra Ruffedalen i Norge. I 1875 eller 76 reiste de til Minnesota og jatte

R p

sig paa homesteadland i nærheten av Elbow Lake, Grant County, Minn. I 1913 bygget de sig et pent hjem i byen Elbow Lake og bosatte sig der. Der døde gamle Knudt Engen i 1914. Knudt og Selga Engen hadde ialt 13 barn som alle nu er voksne og nogen gifte. En av deres døtre er gift med Gudbrun S. Westrom ved Elbow Lake, Minn.

Gunhild S. Aspedoffen blev gift med en Njakfen, fra Rosgaard i Opdal. De kom til Amerika i 1857 og bosatte sig i Adams County, Wis. En av deres efterkommere, nemlig N. D. Rosgaard, bor ved Arfdale, Wis.

Halvar S. Aspedoffen blev gift med piken Guro Moen, fra Dagalien. De blev boende i Aspedoffen til deres død for mange aar siden. Halvar var en ualmindelig god smed. Der fandtes neppe hans make til at gjøre gode laas, knive og andre eggejern. Han var rent en mester til at gjøre fint og godt arbejde. Ved siden av sit gaardsbruk tjente han gode penge med sit smedarbeide, saa de stod sig godt. Halvar og Guro Aspedoffen hadde bare to barn, Gunhild og Halvar. Gunhild blev gift til Supedoffen i Ruffedalen, hvor hun endnu lever. Sønnen Halvar S. Aspedoffen den yngre, blev gift med piken Ingeborg Larsdatter Gjermundrud fra Opdal. De bodde i Aspedoffen indtil de i 1901 utvandret til Amerika med deres familie. De bosatte sig først i Campbell County, S. D., men flyttet to aar senere med familie til Canada og bosatte sig paa land ved Donalda, Alberta. De har fire sønner, nemlig Halvar, Lars, Tollef og Nils, de er alle farmere ved Donalda. I 1912 var Lars tilbake til Norge efter sin gamle kjæreste, en datter til Kristen Nedre Brevig i Lunhovd. De blev gift straks de kom over til Canada. De lever vist alle nok saa bra, saavidt jeg vet.

Da Halvar reiste til Amerika folgte han Aspedoffen til

sfogeieren. Siden er det forpagtere som har bodd der, saa jeg vet ikke hvem som bor i Aspedoffen nu. Gaarden er ikke blitt holdt istand og er betydelig vanrøgtet.

Søndre og Nordre Masen.

Som navnet betegner ligger gaarden Masen ganske høit, med utsigt mot syd og vest. I Nordre Masen kan man sitte i høifædet og paa en klar dag se det høie fjeld „Gallingfkarvet“ med dets evige sne paa toppen. Det er langt borte, men i den klare luft i Norge kan man se langt. Det hænder ofte, endog paa en varm sommerdag, at man kan se toppen av „Gallingfkarvet“ indhyllet i en snestorm. Tror neppe det regner nogen gang der. Altid sne.

Den første jeg har hørt om som bodde i Masen var en mand ved navn Knud Olson, som skulde været opbojet der. Hans kone var Ingeborg Halvardsdatter, opbojet i Grevsgaardoffen. Han blev vist ikke ret gammel, men døde maasse omfring aar 1815. Han efterlot sig enke og fire barn, nemlig Ole, Halvar, og to døtre, hvis navn jeg ikke vet. Den ene datter blev gift med Knudt Luraas fra Tinn i Telemarken, den andre datteren flyttet ogsaa til Tinn, men blev aldrig gift, siges det. Enken Ingeborg blev gift igjen, men derom senere.

Ole R. Masen, den ældste av sønnerne, var født i 1806. Han blev gift med piken Selga Eriksdatter Fosf, fra Sole, i Gallingdal, født i 1806. De bosatte sig først i Nordre Masen. Det siges at han da overlot en del av gaarden til sin yngre bror Halvar, som da bygget op pladsen Søndre Masen. Om en tid saa byttet de eiendomme, saa at Halvar blev boende i Nordre Masen og Ole i Søndre Masen.

Omfring aar 1836 døde Ole Masens hustru, Selga; hun efterlot sig fem barn, nemlig Knudt, Erik, Halvar, Ole og Ragnhild. Fire av disse kom fra tid til anden til Amerika.

§ 1846 blev Ole Nafen gift igjen med piken Guri Larsdatter Mølegaarden fra Skurdalen. Hun var født 1819. Han fik med hende seks barn, nemlig Lars, Selga, Ingeborg, Guttorm, Birgit og Erik. Av disse kom ogsaa fire til Amerika. § 1882 døde ogsaa hans anden hustru Guri, og Ole K. Nafen var da enkemand for anden gang.

Guri Nafen var en strævsom, snil og godslig kvinde, meget godhjertet og vilde gjerne gjøre vel imot alle. Hun var en kjærlig og omsorgsfuld hustru og mor, men hun var ofte daarlig med helsen og hadde i det heletat et tungt og mæsommelig liv. Men hun fandt sig i sin skjæbne med taalmodighet. Hun var født i 1819 og døde i 1882 i en alder av 63 aar.

Ole K. Nafen var nu en ældre mand og følte sig ensom. Da flere av hans barn baade av hans første og andet ektekap var allerede reist til Amerika, saa besluttet han sig til at reise til sine barn her. Saa i 1878 kom han i følge med sin søn Lars til Amerika og til Clayton County, Iowa, hvor hans bror Galvar Nafen og flere av hans slegtninge var bosatte. § 1880 kom han til Hatton, i Traill County, N. Dak., hvor da allerede flere av hans barn var bosatte. Der bodde han blandt sine barn resten av sine dage, og nød en god og kjærlig pleie til sin død, efter et langt og virksomt liv. Ole K. Nafen var født paa Nafen i Lunhovd i 1806 og døde ved Hatton, N. Dak. i august 1878 i en alder av 81 aar.

Gamle Ole Nafen hadde været en troværdig, godslig og hyggelig mand, ærlig og opriktig i al sin vandel. Han var en god smed og en flittig arbeider. At opdra en saa stor familie paa et litet og daarligt jordbruk var ikke saa like til. Det var ofte haardt nok at skaffe det nødvendige til mat og klær. Ved at tænke tilbake paa de tider kan man forundres over hvorledes mange slet igjennem saavidt godt som de gjorde. De

som vokser op her i landet kan ikke ha noget begrep om det, og mange af os, som vokste op under de smaa kaar, har nu kanskje glemt det bort. Det var dog mange som levde riktig godt ogsaa i Norge. Her er tale om folk som var i smaa kaar.

Ole K. Nafens efterkommere av hans første ektekap. — Knud O. Nafen døde, da han var henimot voksen. Erik O. Nafen, den ældre, var født i 1829. Sammen med sin farbror, Galvar Nafen, kom han til Amerika, til Clayton Co., Iowa, i 1857 og opholdt sig der et aar. § 1858 reiste han til Freeborn Co., Minn., hvor han kjøpte 160 acres land i nærheten av Freeborn Lake og betalte \$200 for samme. Nærmeste byer var da McGregor, Iowa, eller Winona, Minn., begge langt borte, men straks blev det byer nærmere ved. § 1859 hadde han det uheld at miste sit venstre øie. § 1870 blev han gift med piken Agatha Mørk fra Worth Co., Iowa. De fik seks barn. Helena blev gift med pastor L. G. Opsahl, men er nu enke. Past. Opsahl døde i mai i 1908. Severine, gift med Pastor Oppen; Ida, gift med Lewis Hanson; Olga, gift med Thorval Olsen. Carl E. Nafen er ogsaa gift. De bor alle i eller rundt manchester, Minn. John E. Nafen er gift og har kjøpt farsfarmen.

Mrs. Erik O. Nafen døde den 23de Oktober 1915. Saa vidt vites lever gamle Erik Nafe endnu, han er nu omkring 87 aar gammel, men skal være rask og rørig. Men hans hufommelse har tat av, som ventelig er. Han har været en tro og flittig arbeidsmand og havt lykken med sig.

Galvar O. Nafen var født den 4de januar 1836 og var i sin opvekst hjemme hos sin far. § 1865 blev han gift med piken Orlaug Knudsdatter Narverud fra Dagalien. De bodde da i Nafen indtil de om vaaren i 1869 utvandret til Amerika. De kom først til Clayton County, Iowa, hvor de standset en kort tid, men reiste straks til hans bror Erik Nafen, som da var

bosat i Freeborn County, Minn. Der opholdt de sig en 12 aar.

Om vaaren i 1881 flyttet de til Hatton, Traill County, N. D., hvor de bosatte sig paa homesteadland, og hvor de bodde til deres død. De hadde ialt tolv barn, fire gutter og otte piker. Derav er de fire gutter og tre piker døde. Av de fem gjenlevende er Julia, gift med Gilbert Syverfon. De bor i Hatton og har to barn. Emma er gift med John Masen. De bor i Hatton, N. D., og har et barn, en pike, ved navn Alice. De tre andre, Selga og Clara, er ikke gifte. De oppholder sig ved Hatton, N. D. Mrs. Orlaug S. Masen døde den 28de mars 1911 i en alder av 69 aar. Halvor O. Masen var en mand med svak helbred, men oplevet dog en alder av 78 aar. Han var født paa Masen i Tunhovd den 4de januar 1836 og døde ved Hatton, N. D., den 29de mars 1914.

Om Ole O. Masen, den yngre, beretter hans søn John O. Masen i sin biografi følgende: „Min far var født den 7de juni 1834 paa gaarden Masen i Tunhovd, Rummedal, av foreldrene Ole K. Masen og hustru Selga Eriksdatter født Fosf. Hans mor døde da han var kun to aar gammel. Han var i sin oppvekt hos en Past. Olsen (det siges ikke hvor) til sin konfirmation. Da han var konfirmeret drev han i nogle aar med framhandel og reiste baade vidt og bredt. Siden reiste han til Kristiania, og der lærte han malerhaandverket, som han siden for det meste drev med. Straks efter han hadde udstaat malerlæren, reiste han til Gardanger, og der arbeidet han nogen aar i sit haandverk. Der blev han den 24de april 1869 gift med enken Mis Oksdatter Slettefog fra Onareim sogn i Gardanger. De flyttet da ind i Sørjorden til Odda, og der bodde de i syv aar. Der blev jeg født den 28de mars 1872 i en liten husmandshytte paa pladsen Askon, som hørte under gaarden Tokheim. Jeg er døpt den 28de april samme aar i Odda

kirke i Gardanger. Om høsten 1878 flyttet mine foreldre ut til Slettefog i Onareim, og der bygget de en liten husmands-plads av min mors ældste bror, som da hadde gaarden. Der ryddet, bygget og arbeidet vi i 15 aar.

I 1893 reiste jeg i følge med mine foreldre til Amerika. Overreisen gif noksaa bra. Vi reiste med Manlinien fra Liverpool til Quebec og derfra med jernbane til vort bestemmelsessted Hatton, N. D. Dit kom vi den 13de mai 1893. Her drev jeg med snekkerarbeide og sommetider med farmarbeide. Om vintrene 1898—99 og 1899—1900 frekventerte jeg Augsburg Seminary i Minneapolis. Den 15de november 1898 døde min kjære mor, og det var en tung skilsmisse. Den 2den juni 1903 døde min far, og det blev da endda tyngre sorg, ti jeg fik ikke være hos ham paa det sidste. Jeg var da reist til Canada for at se efter land og kom ikke hjem førend to dage efter far var begravet.

Om vaaren i 1904 flyttet jeg til Canada og bosatte mig paa homesteadland ved byen Hanley i Sask., Canada, og var der indtil jeg i 1907 flyttet tilbake til Hatton, N. D., igjen, hvor jeg den 7de december blev gift med piken Emma Oksdatter Masen. Vi flyttet da straks til Thief River Falls, Minn., men flyttet i 1911 tilbake til Hatton, N. D., hvor vi siden har bodd. Der har vi bygget os et hjem. Jeg driver for det meste med snekkerarbeide og tildels med farmarbeide. Vi har bare et barn, en pike ved navn Alice. Hun var født den 4de juni 1911 i Thief River Falls. Jeg har ingen søffende. Hatton, N. D., mars 1916. John O. Masen.”

— Medskriveren skylder Hr. John Masen stor tak for værdifulde opplysninger om Masen-folkene.

Magnhild, Ole Masens eneste datter av hans første ekteffap, var bare et barn, da hendes mor døde. Morens slektninger i Sol, Gallingdal, tok hende da til sig og fostret hende

op. Da hun var voksen blev hun der gift med en mand ved navn Knud Larson. Omkring aar 1868 udbandret de til Amerika og opholdt sig i endel aar antagelig i Freeborn County, Minn. I 1874 reiste de til Traill County, N. D., og bosatte sig paa homesteadland ved Goose River i nærheten av det sted hvor byen Hatton senere blev anlagt. De var blandt de første settlere i det strøk og blev boende der. Mrs. Ragnhild R. Larson døde i juni 1907. Hun efterlot sig mand og tre barn, nemlig Ole, Margit og Lewis. Ole Larson er gift og bor ved Hampden, N. D. De har ingen barn. Margit Larson er gift med Thor Olsen Bratager. De lever paa Knud Larsons farm og har ingen barn. Lewis blev gift med piken Helena, datter til Nikolai Berg. De bor paa farm ved Hatton, N. D. De har seks barn. Saavidt vites lever gamle Knud Larson endnu. Saa meget om Ole R. Nasens efterkommere av hans første egteskap.

Ole R. Nasens efterkommere av hans andet egteskap:

Med sin anden hustru Guri hadde Ole Nasen fem barn, nemlig: Lars, født i 1847; Selga, født i 1849; Ingeborg, født i 1850; Guttorm, født i 1853; Virgit, født i 1855, døde i Norge; Erik, født i 1857.

Lars O. Nasen kom til Amerika i 1878 og tok sig homesteadland ved Hatton, N. D. I 1884 eller 85 gjorde han en tur til Norge, men kom straks tilbake. Han opholdt sig da en tid ved Hatton, N. D. Siden saa reiste han til Wisconsin. Der blev han gift. Hans hustru heter Karoline. De bosatte sig ved Eleva i Trempealeau County, Wis., hvor de siden har bodd. De har hat fire barn, nemlig Sina, som er gift og har et barn; Oscar, gift og har to barn; Esther, født 4de oktober 1913, og Ruth, født den 1ste mars 1915. Clara er gift og har barna Lucile Orpha og Grace. Lilla er gift og har to barn,

nemlig Macie, født 1ste februar 1914, og Clarence, født den 12te oktober 1915.

Jeg har ikke hørt noget større om Lars Nasen, siden han reiste til Wisconsin. Han var en av mine barndomsvenner, og jeg vil haabe det har gaat ham godt.

Selga Olsdatter Nasen var født 23de februar 1849. Hun kom til Amerika i 1873 og stanset en kort tid i Clayton County, Iowa, men reiste straks til sin bror Erik Nasen i Freeborn County, Minn. Der blev hun den 28de mai 1874 gift med Paul Thompson. Han var født paa gaarden Søndre Aal i Sol, Hallingdal, den 12te januar 1845 og var kommet til Amerika i 1869. Allerede dagen efter deres bryllup i 1874 drog de til Red River Dalen og bosatte sig paa homesteadland ved Goose River i Traill County, N. D., i nærheten av det sted, hvor byen Hatton nu er. De var blandt de første som bosatte sig i det den gang øde og vilde landskap. Til nærmeste by Fargo, N. D., var det 80 mil og til nærmeste postoffice, Caledonia, N. D., var det 35 mil. I flere aar maatte de fjøre deres lille hvedeavling til Fargo. Med offer, som næsten alle da hadde, tok det gjerne to ufer at gjøre reisen frem og tilbake, saa de for det første maatte gjennomgaa nybyggerlivets mange savn og besværigheter. I 1881 kom jernbanerne igjennem, og det blev byer nærmere ved, og det værste var da overstaet. Med flid og sparsommelighet kom de sig med tiden frem til at bli velstaaende folk. Nu har de overlatt farmen til deres søn Henry, men de bor fremdeles paa deres gamle homestead. Deres barn er alle voksne og har skiftet sig godt.

Paul og Selga Thompson har hat ti barn. Thomas Thompson, født den 13de mai 1875, er gift med Agnetta Norgaard fra Hatton, N. D., er farmer og lever ved Hatton; de har fire barn. Loneta, født den 4de september 1876, er gift

med Bernhard Johnson, som er farmer ved Northwood, N. D. De har fem barn. Karoline, født den 21de februar 1878, er gift med Martin Johnson ved Greenbush, Minn. De har fem barn. Oscar Thompson, født den 23de januar 1880, er gift med Kristina Lund fra Portland, N. D. De driver butikhandel ved Portland Junction, N. D. De har tre barn. Julia, født den 14de oktober 1881, er gift med Gustav Anderson, farmer ved Sharon, N. D., og har to barn. Carl Thompson, født den 10de juni 1883, er gift med Ida Natre fra Gatton. De farmer ved Berthold, N. D., og har to barn. Lewis Thompson, født den 12te mai 1885, er gift med Maria Klæbo fra Gatton. De bor ved Northwood, N. D. De har ingen barn. Henry Thompson, født den 6te december 1886, er gift med Ragna Anderson fra Sortland, Besteraalen i Norge. De bor paa hjemmefarmen og har fem barn. Paul Selmer Thompson, født 18de mars 1889, er gift med Julia Ness fra Gatton. De driver butikhandel i Gatton. De har ingen barn. Alfred Thompson er født den 28de juni 1891, er gift med Agneta Frydenlund fra Gatton, farmer ved Gatton. De har tre barn.

Ingeborg Olsdatter Nafsen var født 1ste december 1850. Hun blev gift i Norge i 1872 med Ole Olson Bjerkeslaata fra Opdal, Numedal. Han var født den 28de mars 1849. De kjøpte pladsen Søndre Nafsen i Lunhovd og bodde der indtil de i 1886 med familie utvandret til Amerika. De kom direkte til Gatton, N. D., hvor de straks kjøpte land, paa hvilket de bosatte sig. De har været flinke og driftige folk og har bygget op en stor og pen farm, som de endnu driver, og er i velstand.

Ole og Ingeborg Nafsen har hat ni barn. Guri, født i Norge den 7de januar 1873, er gift med Oscar Gide ved Gatton, N. D. De har fire døtre og tre av dem er gifte. Ole O.

Nafsen den yngre, født i Norge den 4de juli 1874, er gift og bor ved Wanke, Polk County, Minn., og har ni barn. Luri, født i Norge den 2den august 1878, er gift med Oscar Thirud og bor ved Moline, McKenzie County, N. D. De har tre barn. Knudt O. Nafsen er født i Norge 29de november 1880 og er gift med Emma Bye. De bor ved Mayville, N. D., og har tre barn. Margit er født i Norge den 22de januar 1883. Sun er gift med John Mork. De lever ved Gatton, N. D., og har fem barn. Lars O. Nafsen, født i Norge den 12te april 1885, er død. Gilbert Nafsen, født i Amerika den 4de november 1887, er gift med Josephine Colton. De bor ved Gatton, N. D., og har fire barn. Disse driver alle med farming. Lewis Nafsen, født den 7de september 1891, og Bernhard Nafsen, født den 11te april 1893, er ikke gifte endnu.

Straks Ole og Ingeborg Nafsen var reist til Amerika, blev Søndre Nafsen kjøpt av skogeieren, og en eller anden forpagter bodde der. Husene blev ikke holdt istand, og eiendommen er vanfjættet, saa jeg vet ikke om der bor folk der nu. — Grunden til at skogeieren kjøpte disse smaabruk var at bortta deres rettigheter til skog, naar han solgte dem igjen. Skogene er nu kjøpte av Nore kommune, og hvordan ordningen da blev, kjenner jeg ikke til.

Erik O. Nafsen den yngre var den yngste af Ole O. Nafsens barn. Han kom til Amerika i 1873 i 16-aarsalderen og opholdt sig da en tid hos sin halvbror Erik Nafsen i Freeborn County, Minn. I 1877 eller 78 kom han til Traill County, N. D., og bosatte sig paa homesteadland ved Gatton, N. D. Der blev han om nogle aar gift med en pike, som var kommet fra vestlandet i Norge. De bodde paa farmen i endel aar, men saa solgte han farmen og drev en tid med butikhandel i Gatton, N. D. Siden flyttet de bort til trakterne ved Joyston, Minn., hvor han drev med en saqmølle i nogen aar og

tillike med farming. Der døde han den 28de mars 1909 i en alder av 52 aar. Han var født i 1857. Han efterlod sig ingen barn. Hans efterlevende enke lever i Gatton, N. D.

Uf det foregaaende vil det sees, at Ole K. Masens efterkommere er blit en stor slegt her i landet.

Guttorm er den eneste av Ole K. Masens barn, som blev boende i Norge. Han blev gift og bosat paa Brypladsen i Skurdalen, hvor han siden har bodd. Hvor mange barn han har vites ikke. Guttormsen, en av hans sønner, har i mange aar drevet Hotel Skandinavia paa Kongsberg i Norge og har vist gjort det noksa godt. Da jeg i 1907 var i Norge, stanset jeg i tre dage paa hans hotel. Men han syntes ikke at vite noget om sine slegtninger i Amerika og spurgte heller ikke større efter dem. Han var dog en noksa hyggelig mand og hadde vist en flink og dygtig kone. Der paa hotellet var der en, som stjal mine briller. Det gif saaledes til: Mens jeg sad i venteværelset og skrev et brev, blev vi kaldt ind i et andet værelse forat spise. Jeg lod brillerne ligge igjen paa bordet, men da jeg kom tilbake, var de borte. Jeg begyndte da at lede efter brillerne og gjorde en hel opstus. Konen kom og spurgte en av pikerne, om hun hadde set hvem som hadde været inde i værelset. Piken nævne ved navn tre personer, som hadde været inde i værelset. „Sa, da vet jeg nok, hvor brillerne er blevet av,“ sa konen. „Gaa og bed dem at sende dem tilbake.“ Piken gif, men kom tilbake med den besked, at de ingen briller hadde set. „Sa,“ sa konen, „jeg kjender nok den ene av fyrene, det er vel bedst jeg gaar selv.“ Hun gif og kom ogsaa straks tilbake med brillerne, og jeg fik dem igjen. Da der var guldindfatning paa brillerne, var de altid værd nogle kroner, saa det vilde lønnet umaken at stjæle dem.

(Fortsættes.)

Til John Lie's minde.

Med byrdnad eg mindes
min ven, som er veik!
Han gav oss so mykje,
— men litet han fekk,
han gjorde sitt arbeid
med kjærleik til oss
— men infje gav Norig
ham pengar hell ros!

Som fødd var han diktar,
med gaavor, som faa;
med kraft ifraa Herren
til lenger aa sjaa! —
Som ein av dei fremste
av Noriges born, —
har frukt som ein aaser
med finaste korn!

Og utyver landet
er namnet i glans,
for alt, han hev skrevet
er fint som ein frans!
Men kjærleik og arbeid
og naturens trang,
gav krefter og vilje
til prosa og sang!

Han syntes oss livet
umtrent, som det er
blandt folket i stridi
i Norig, som her. —

— Eg prentad hans bøker,
og hev dei for jel, —
eg veit, dei er gode;
me treng dei so vel!

Den skatt, han hev gjeve
mor Norig, so glad
i bøker — som perlor —
med fagrafte kvad!

Og so langt, som namnet,
hans bare er kjend,
der sit han nok høgast,
i Noriges grend!

Eg nemner med Norig,
Amerika-land,
her hev han nok venir
av kvinde og mand!
Og ham vil me takke
for alt, han hev gjort,
og det er so mykje, —
baade gjævt og stort!

* * *

Sjaa, no er han slofna,
og Norig hev mist
den dugande mannen
so sannt og so vift —
For no vart han burte,
hans livsverk er slut,
— og han var mor Norig
sin trugnaste gut!

Og landet han elskad,
— med folk og det's stoll
han skreiv sine songar
fraa fjord og fraa fjell!
Han saag dette store
i alt, som er smaas, —
for han var ein diktar
og sleit her so traat.

Men so fann han kvila
fraa pina, som reiv; —
og Norig vil takka
for alt, som han skreiv. —
Hans minde vil liva
med blommar og frans, —
dei gjævaste dikte,
dei nemnar me hans!

R. R. R u d i e.

Wjshenlagets naarsmøde

afholdtes i Chippewa Falls, Wis., den 23de, 24de og 25de Juni. Det var et i alle henseender særdeles vellykket møde, og tilstrømningen var stor, idet omtrent 500 medlemmer mødte frem. Vægen var smykket med norske og amerikanske flag for anledningen og mødet begunstigedes af det deiligste sommerveir alle tre dage.

Vægens borgermester ønskede laget velkommen i en særdeles anslaaende tale og formanden takkede paa lagets vegne.

Sekretæren, hr. Otto P. R. Gjermstad, frabad sig gjenvalg, da han ikke kundeaffe tid til arbeidet. Det var meget modvillig at man gav slip paa ham, da hans utrættelige arbeide har

bidraget meget til lagets sterke velt. Forsamlingen gav ved reisning tilkjende sin tak og paastjonnelse af hans store arbeide i lagets interesse. I den aftrædende sekretærs sted valgtes hans bror, hr. C. F. Sjernstad, Red Wing, Minn., til sekretær. Ellers gjenvalgtes de forrige embedsmænd: Formand, Dr. C. L. Opsal, Red Wing, Minn.; viceformand, Thor Skonord, Minneapolis, Minn.; sagsfriver, Past. D. A. Avisgaard, Ellsworth, Wis.; kasserer, Otto C. Ericson, Chicago, Ill. Fergus Falls, Minn., blir det sted, hvor lagets næste stebne skal holdes.

Fredag aften holdtes den store aarlige Sexa i byens Armory, som var vakert dekorert for den festlige anledning. 450 sad tilbords og anretningen gjorde de gode norske damer af Chippewa Falls al ære, som en amerikansk dagsavis der i byen jagde, en sliq anretning i en storby vilde have kostet fem dollars pro persona. Pastor Madsen af Chicago var den som holdt festtalen, og hans vakre stemningsfulde ord, „Minder fra Norge“ vandt stormende bifald. Norden sangforening fra Eau Claire gav tilbudste nogle af sine vakreste norske sange og vandt stor paastjonnelse. „Norske Stev“ af frøken Ida Syversen og hr. Saeger satte forsamlingen i glimrende humør.

Lørdag eftermiddag gaves en udflugt til Wisfota, straks udenfor Chippewa Falls, hvor et millionsanlæg til kraftstation er under opførelse. — Desuden besøgtes samtidig det store hjem for aandsvage som staten Wisconsin underholder, i udkanten af Chippewa Falls.

Søndag formiddag var der gudstjeneste i byens to norske kirker og lagets medlemmer fylgte begge til trængsel. Søndag eftermiddag holdtes en stor friluftsfest paa „Fair Grounds“, hvor Prof. Julius Olson fra Madison var hovedtaleren. Der var en gjild forsamling paa over 2000 mennesker tilstede. Byens hornmusik spillede og Norden sangforening fra Eau

Claire opvartet med nogle af vore kjære norske sange; men det traf op til ubeir og programmet maatte forkortes.

Byens borgere stillede sine automobiler til disposition saa der var rig anledning paa ture til at besøge byen.

Sjelden har vel et bygdelag blit saa gjæstfrit modtaget som Njøsenlaget blev i Chippewa Falls, det var deltagernes samstemmige udtalelser at de aldrig hadde været med paa et gjilddere møde.

C. L. Opsal, formand.

Totningslagets Arbeid 1916, er et vakert utfyret hefte paa 67 sider. Formand Johan C. Gran siger i sit forord: „Vi har søgt at binde en krans av blomster fundne paa en af Opplandets fagre bygder, Toten.“ Men boken holder sig ikke bare til bygderne hjemme, og der er mangt av stor og varig interesse for Totninger paa denne side. Der er biografier av herboende totninger, en liste av lagets medlemmer, totninger i Jillmore County, og flere sange. Meget interessant er Mr. Grans skildring av sin reise til Amerika i 1872 med seilskibet „Concordia“.

Sunnfjordsfoga udgivet av Søndfjordlaget. Hefte 4. Redigeret av Sagsfriveren Olav Redal. 1916. Dette nette hefte paa 30 sider, i omslag, er efter vort skjønn en av de mest verdifulde bygdelagsaarbøker for iaar. Den er i egentlig forstand en bok om amerikanere og pionerer fra Søndfjord, hvilket vi synes bør være det viktigste av indholdet i arbeidene for lagene. Disse lægger ofte an paa at gi opplysninger og avhandlinger om hjembygderne i Norge, og sambygdingernes virke og saga her i landet faar ofte anden plass i arbeidene. Det er vist alltid kjært at faa faa meget som mulig om de gamle minder, det landskap og omgivelser hvorfra man slegter, samt om hvad histo-

rien har at berette om fædrene. Men det meste av dette er sjfret i tryk og i arkiver, saa det blir ikke borte. Vort folks pioner- og utviklingshistorie herover er derimot ikke saa vel skjettet. Man har latt kanskje det viktigste av stoffet gaa tapt, eller man har forsømt at samle og variggjøre det, og der er endnu intet videre systematisk arbeide sat igang i den retning. Redal er en av de saa som baade ser hvor viktig det er at sikre pionerfagaen, og som selv flittig og med indsigte arbeider for saken. Søndfjordlaget er meget heldig i at ha hans ivrige tjeneite.

Fra et brev. — Min jubskription paa Samband er snart udløben, saa behag at finde en dollar indlagt. Jeg kom ikke til at reise til Glenwood paa stevnet iaar. Næste gang blir vel i Minneapolis kan jeg tro. Vi er blevet som mest kjendte paa omgivelserne der, og saa er det forskjellige andre ting man kan faa udrette paa samme tur. Laake vil jeg Olav Redal for hans paabegyndte settlements-historie gjennom Samband, og ikke at forglemme D. S. Johnson for hans interessante skrivelser i Samband. Jeg haaber da at vi faar mødes paa næste stevne for at ha moro, høre felespil og kapelek af de bedste valdriser; da kommer vi langveis fra i store følger. — G. G. Engen, Finley, N. D.

Rvittering for bidrag til Valdrisgaven.

Før modtaget og kvitteret for	\$4,663.29
Bed N. N. Qualleh, Madison, Wis., fra følgende: Halsten Gaugen, Black Earth, Wis. (trængende Hedalen) \$5, Martin Benden, do. (trængende Etnedalen) \$1, Ole Løkke, do. (trængende Vagn i S. Aurdal) \$1, Louis Skavdalen, Madison (trængende N. Aurdal) \$5 til-	
ammen	12.00

Salt til dato \$4,675.29

A. M. Sundheim,
kassjerer.

Minneapolis, 28de august, 1916.

Norsk Brillemaker

Vi har i Minneapolis en Valdris Brillemaker, som skulde like at sælge dig briller naar du behøver saadant. Kom ind til ham naar du er i byen og faa dine "Glasaugo" istandsat.

Hans navn er

EVEN E. OSTREM,

og du finder ham i

108 South Seventh Street, Minneapolis, Minn.

Norwegian-American

er det bedste middel til at bibringe den opvoksende slægt af norsk-amerikanere interesse for sine forfædres minder, kultur, historie, literatur, samt at gjøre dem kjendt med vort folks virksomhed, og almene nyheder om dem, hele verden rundt; men især i Amerika. Foruden **Norwegian-American** er intet norsk hjem fuldt udstyret med bladliteratur. Frit prøveeksemplar faas ved at skrive til

NORWEGIAN-AMERICAN

Northfield, Minn.

Bestemmelser om Valdrisgaven.

"1. Indsamlingen til Valdris optages paa den maate, at bidragene til hvert herred holdes særskilt, og givnerne bestemmer til hvilket herred bidraget ydes.

2. Bidragsyderne udtaler til hvilket øiemed de ønsker deres bidrag anvendt.

3. Indsamlingen fortsættes til valdrisstevnet i 1917, og det samlede beløb oversendes hvert herred som et urørligt fond, undtagen de gaver, som givnerne bestemmer for noget andet. Herredsstyret forvalter samme og anvender indtægterne deraf som det finder det mest hensigtsmæssigt, dog saaledes, at tilbørligt hensyn tages til bidragsydernes ønske."

For cirklærer og al anden oplysning man ønsker, skriv til sekretæren. Bidrag og løfter om bidrag sendes til kassereren. Følgende er komiteens medlemmer:

Fra Vang, C. J. Heen, Dennison, Minn.

Fra V. Slidre, I. O. Hovey, 3323 Emerson Ave. No., Minneapolis, Minn. SEKRETÆR.

Fra Ø. Slidre, T. O. Roble, Manfred, N. Dak.

Fra Etnedalen, Johannes Anderson, Cottenwood, Minn.

Fra N. Aurdal, A. M. Sundheim, 3205 Park Ave., Minneapolis, Minn. KASSERER.

Fra S. Aurdal, L. C. Goplerud, Portland, N. Dak.

A. A. Veblen, 305 Walnut St. SE., Minneapolis, formand.

Lutheran Publishing House

DECORAH, IOWA, (OR 322 4th ST. S., MINNEAPOLIS.)

Hans Nielsen Hauge, Livsbillede \$1.25
Amerikabreve. "Til far og bror i Norge". P. Mørck \$1.00
Egte Perler. Livsbilleder af tre norske kvinder.....\$ .60
Jonas Lie, Den fremsynte, 95 cents. Thomas Ross....\$ .75
Billedverker, fra land og by i Norge. Større og mindre
samlinger, alle gode, til følgende priser: 40 cts,
50 cts, 60 cts, 75 cts, \$1.75, og.....\$2.00

Sendes portofrit mod forskudsbetaling.

HISTORY OF THE NORWEGIAN PEOPLE

By Knut Gjerset, Ph. D.

2 Vols. 8vo. XXVIII+1133 pp.

This is a history of the Norwegian people from the earliest times to the present, in which the author shows the social and cultural growth of the nation as well as its economic and political development. It is a most readable and instructive work, which should be read by every one who takes any interest in his own racial inheritance and the absorbing story of the fortunes of his own ancestry. THE TWO VOLUMES for \$8.00.

HISTORY OF THE NORWEGIAN IMMIGRATION

to the United States. By George T. Flom, Ph. D. 407 pages. An interesting account of the pioneer settlers from Norway. Price \$1.50.

Order both books from **SAMBAND, 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.**

The American Scandinavian Review

DR. HENRY GODDARD LEACH, Managing Editor

Six issues, 384 large pages, each year. Excellent paper, elegant type, beautiful illustrations, some in colors.

Articles by leading authorities in Europe and America on Scandinavian history, literature, art, music, travel, science, industry, finance, and current events.

The Review belongs in a class by itself among magazines—it is different—truly first-class. Each number is a gem.

Rev. T. H. Dahl, D.D., Pres. of the United Church.

The Review is just the periodical for an American of Scandinavian descent. It is a splendid publication.

Prof. J. N. Kildahl, D.D., Vice-Pres. United Church.

Apply as a New Associate now and you pay only \$1 cash for the whole year from July 1, 1916, and \$1 per year later. Yearly subscription \$1.50.

Field Secretaries wanted everywhere in Minnesota. Very liberal terms.

DR. JOHN E. GRANRUD, General Secretary, Minneapolis
Samband, 322 Cedar St., Minneapolis, Minn.

H S Klimesrud mar 17
RUDD IOWA